

II SALO MIRADOR

Pintura gòtica catalana

OBERT FINS AL 31 DE MAIG. SALA PARÉS

L'INTEL·LECTUAL D'ACCIÓ

Azaña, president de la República

Per una majoria imponent, Azaña ha estat elegit president de la República, tal com es preveia tan bon punt va saber-se que la seva candidatura era presentada. No ens cal presentar la figura del nou president als nostres lectors. Des d'aquestes mateixes pàgines, a part de moltes altres ocasions en

intensitat les ànsies populars, els desigs col·lectius. I el que darrera seu ha arrossegat més opinió, ha aixecat més entusiasmes i ha provocat més adhesió.

Hi ha una frase, en el discurs que pronuncia a El Sitio de Bilbao fa prop de dos anys, que podria ésser assenyalada com

Els Dijous — Blancs

L'EXTEMPORANI

El rètol penjat a la vela d'un restaurant de luxe anunciant la festa del vi amb motiu de la renovació del seu celler, féu concebre grans il·lusions a Brauli, tant per la seva dilecció bàquica com perquè veia expressat en aquell tros de llenç un desig col·lectiu de reparació i ennobliment d'aquella beguda que, tot i les seves excel·lències, estava, de temps, sotmesa a una postergació inexplicable. Ell, que havia constatat personalment en dies xafogosos que no hi havia res millor per apagar la set que un vas de xarel·lo fresc, no s'havia pogut explicar mai per què la gent només se les donava per la cervesa i com que se li adduïa que el producte de l'ordi grillat resultava més fi que el suc del raïm, ara es creia poder assistir al desmentiment rotund d'aquells prejudicis.

Brauli s'imaginava que, a l'entrar, ja trobaria arran de les botes, unes rastelleres d'ampolles acabades d'omplir amb brous de colors variats, en substitució dels boccs monòtons dels bars i que les libacions es succeïrien amb el ritme anti: de les cerimònies paganes, però l'aspecte del refector no es diferenciava gens de les altres vegades: les taules eren ocupades per comensals disposats a esquarterar un pollastre a l'est o a simular la buidada d'una llegosta, és a dir: a atorgar més importància al menjar que al beure. Els cambrers, amb gest de circumstàncies, bé prou que oferien porrons de macabeu i mistela, però les senyores, una mica ofeses, els apartaven amb una mirada de menyspreu i encara semblava que tinguessin punt a demostrar que en decantar la garrafa blava solament es servien dos dits justos de vi per a mullar-se els llavis, com si el patriarca hebreu després de regar amb sang de lleó el cep salvatge, no l'hagués regat també amb sang d'anell místic.

Brauli hauria volgut veure's rodejat d'aquelles dames dels darrers temps de Lluís XIV i la regència, que, com la princesa de Condé, sabien recloure's en una cambra íntima per tal de gustar els nèctars de Beaune, de Coulanges, d'Avenay.

No solament no hi havia dames que rendissin obert homenatge al vi, sinó que no s'hi destacaven tampoc els equivalents d'aquells prínceps, ducs i marquesos que s'asseien fermes a la taula dels famós Roussseau a oblidar la realitat de la vida terrena i en sortien sense saber per quin carrer tirar. Però el que tragué Brauli de foc fou el comensal que en plena festa del vi batejà el seu beure amb alguna mineral: «Això — es digué — és com un emparedat de perdiu sense perdiu!»

Alella, Priorat, Culera, Vidal Valenciano, Le Fondelon, Oloncaque, Graboules, Ginestas, Narbaio, Coursan, Chateau Lafille, Saint Julien, Unter Berkovitz, Soleras, Medoc-Saint Stephen, Oppenheim, Oestrich, Eiberling, desfilaven per la ment de Brauli en direcció a les tovalleres llistades, quan uns aplaudiments li trencaren la processó: eren uns estrangers que celebraven el tragejar d'un d'ells a un metre de distància, però del recipient rajava un claret de la casa sense prosòpia.

Fou aleshores que, com hauria fet Peius Gener, Brauli, enormement desplaçat, però obeint un imperatiu de la seva consciència, manà destapar uns quants flascons 1883 i mentre esguardava les teranyines, es planyí de no haver estat contemporani d'aquells monjos de comunitats diverses que consideraven pecat beure aigua i popularitzaren al «Treillis vert» la cançó maliciosa: «Boire à la capucine, c'est boire pauvrement — Boire à la célestine, c'est boire largement — Boire à la jacobine, c'est chopine à chopine — Mais boire en cordelier, c'est vider le cellier!»

L'atractiu de l'uniforme

Donada la vàlua de les obres exposades en el II Saló MIRADOR, una parella de mossos de l'esquadra presta, des del dia de la inauguració, servei permanent a la Sala Parés.

Un dels mossos, deia dissabte a un dels organitzadors: —Llàstima que no hagin demanat que ens posessin de gala! Perquè, creguin-me, si hi hagués un de nosaltres a cada banda de la porta, amb el barret de copa, entraria molta més gent i vostès farien més diners.

Democràcia

La Veu no s'hi veu de contenta amb la virada d'En Cambó cap als procediments democràtics i propaga, exultant, que, ara, cada dia, el líder es posa en contacte amb els representants acreditats dels centres de barriada per tal de sentir, de prop, els batecs populars.

El doctor Alomar, reaci a l'engrescament, justificava així la seva malfiança:

—Mentre no el vegi a la plataforma d'un tramvia!

La Ceda i el borseguí

La senyora Paulina Pi de la Serra afirmava que En Cambó està decidit a clavar la puntilla a les dretes, com ja ho insinuà en el darrer discurs del Tivoli i que de la desfeta de la Ceda n'està tan content que l'explica així:

—Ho comparo a una vegada que a Berlin acabava de comprar-me unes sabates que em feien molt de mal i com que anava passejant amb una dama romàntica no podia agafar cap vehicle. Quin descans quan me les vaig treure en arribar a l'hotel!

E... que és de Reus

Comentant el «mirador indiscret» de fa dues setmanes sobre la tria de retrats que efectuaren els bales del 6 d'octubre al despatx d'En Pere Grases, secretari de l'alcalde de Barcelona, destruïnt els dels reusencs Prim i Pífferrer i respectant el del vilafranquí Milà i Fontanals, l'Escofet en volgué treure més derivacions:

—Les bales, a fi de comptes, no feren més que seguir el tarannà de la política municipalista, perquè fixeu-vos que En Pi i Suñyer, ex-diputat per Vilafranca i que ja digué que el Penedès era la seva marca adoptiva, també desbancà el reusenc doctor Aguader!

Impudor

Unes senyorettes japs barcelonines, en saber la trista fi de les camises blaves de les seves col·legues madrilenyes, exclamaven, indignades, a la porta del local del carrer de la Diputació:

—Esto que se toleren las camisas rojas y, en cambio, se persigan las azules, hace poner los pelos de punta! O todas nos ponemos la camisa, o nos la quitamos todas!

Emoció teatral

Entre les moltes emocions registrades al Teatre Romea, aquests dies de tancament i segellament, s'hi compta l'encontre de la filla d'Antònia Herrero amb el seu pare Manuel F. de la Somera, adscrit a la companyia d'Eugènia Zuffoli.

La noia es trobava al bar del teatre i, en veure-la el senyor de la Somera, cridà, enternit:

—No darás un beso a tu papá?

—Cómo no, papaito de mi alma! — féu la noia, tirant-se-li al coll.

El cambrer, commogut, trencà una copa.

Els estralls del teatre popular

L'afortunat autor de Marieta Cistellera comença a estar un xic al·larmat. No es tracta pas del devesall de floretes que li dedicà el gremi de la crítica local i que ha hagut d'encaixar amb aquella serenitat incommovible de l'home que sap que ha anat per feina i que tot el que resta és perdre el temps i sorolls de caixa buida. Es tracta solament que el combatut autor, el dia de l'estrena de l'obra pesava només cent quilos i avui, prop de la setantena representació, ja en pesa aquells cent cinc ben afinats.

Els àpats de celebració, els veremuts d'honor i aquella íntima satisfacció en la revenja dels quatre fàstics que li adreçaren els entesos, junt, ben entès, amb el rendiment extraordinari de la peça, han produït aquesta adipositat causa de la malura.

Corprèn de pensar allò que passarà quan l'obra arribi a centenària...

Aleshores la crítica podrà publicar junt als seus treballs el retrat sencer de l'autor. Una prova més de les malvestats que ocasiona el cultiu de certa mena de teatre.

Coses de pintors d'Olot

La poca freqüència amb què Olot és esmentat en aquesta secció podria fer creure que no hi passa res que en sigui digne, i és per això que ens proposem desmentir aquesta fama.

En primer lloc, d'Olot, com a terra de pintors, es comprén que puguin contar-se'n coses dels pintors de parets.

Va donar-se el cas, doncs, que un dels artistes que ha professat a l'Escola de Paisatge va tenir necessitat de fer-se pintar una habitació. Posat d'acord amb el pintor sobre el color i el to que havia de donar-hi, mentre ell s'absentava per alguns dies, va trobar-se en veure el treball fet, que no responia pas massa al que havien convingut, i va observar-ho a l'autor que mostrava el treball amb un cert orgull.

—Quan vostè va ensenyar-me la mostra — digué aquest darrer — vaig dir-me entre mi mateix: ja sé el que vol, ja... Però, no li faré pas. Perquè la veritat, vostès, els pintors de quadros, en això dels tons generals, poc hi entenen res...

Una altra feta d'un pintor de parets va ocórrer amb motiu de l'ordre donada per l'Ajuntament, a fi de remeiar l'atur forçós, de pintar de nou les fatxadades de les cases.

Heus ací, doncs, que un propietari, un xic gelós del millor o pitjor efecte que podia fer la fatxada de casa seva després de l'esta, va dir al pintor:

—I de quin color la pintareu?
—Ah...! miri... del color que surti! — va fer el pintor.

Catàleg o poema?

Jaume Mercadé, darrerament expositor de La Pinacoteca, ha editat uns catàlegs l'especial compaginació dels quals és objecte de vius comentaris. Hom llegeix a la llista de les obres exposades:

Poblet
El meu Poblet — El tràgic
Estiu.
Llebre i perdiu.
Pins.
Rovellons
Paisatge
Turons.

Diuen que un visitant va preguntar a Mercadé:
—Voleu dir que no us l'ha redactat en Sánchez-Juan?

Sembla que era ahir

Granito de Sal, que en l'època d'or de l'Edèn féu el seu agost, ha sortit cap a França finançant una marimba i, en acomiadar-se, exhibí joiosa el passaport als seus íntims.

—Veinticinco años, nada más? — inquirí un antic concurrent al foyer.

—Toma, si mi corazón es de quince! — contestà, exultant, l'estrella.

Exit editorial

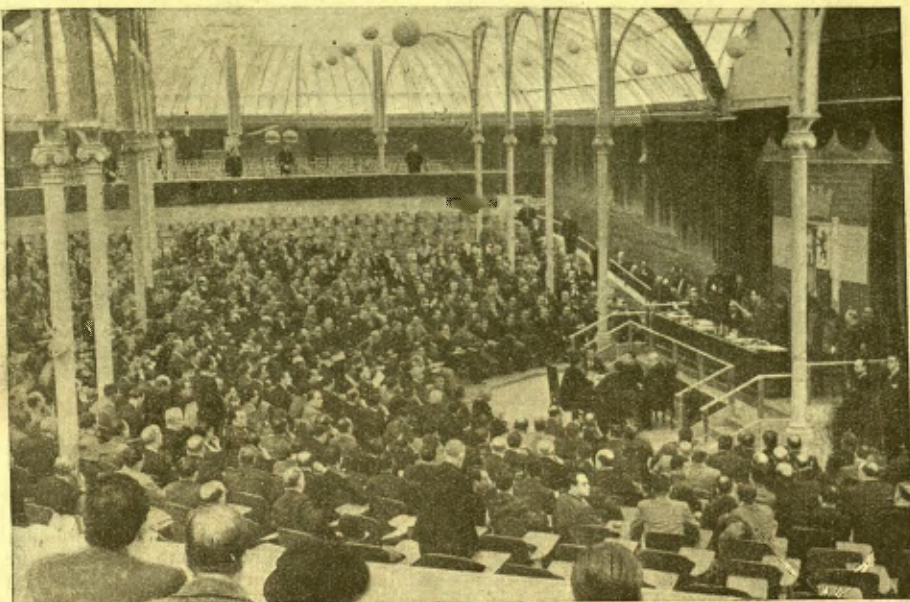
Després de trametre exemplars del llibre Ronda d'històries, de Tomàs Roig i Llop, a tots els Jocs Florals que es fan i es desfan, la gent del Rosselló li han concedit el Premi de Prosa 1936.

Hi ha qui afirma que En Roig i Llop, si abunden els Jocs Florals, es veurà obligat a tirar una nova edició.

Fóra demanar massa

Juan Belmonte, en les seves memòries, parla d'aquests individus que confonen la pluma amb la palanqueta. Una vegada un d'aquests tauròmacs va rebre vint-i-cinc pessetes d'un torero perquè parlés bé d'ell. Al torero l'acompanyà la desgràcia i el toro que havia de matar va tornar viu al corral. El subjecte de les vint-i-cinc pessetes va fer nombroses filigranes per deixar bé el donant, però no amagà que el toro havia estat tornat al corral.

El torero se li va queixar.
—Per vint-i-cinc pessetes que m'heu dat volfeu que us matés també el toro? — li respongué l'altre.

El Palaciu de Cristal durant la lectura pel senyor Llopis, secretari de la Cambra, dels noms dels compromissaris

que s'hi ha parlat d'ell, tingueren cura de presentar-lo el seu propi cunyat, Cipiano Rivas Cherif, i un altre col·laborador nostre, J. Rosselló-Pòrcel, en un article que per cert el mateix Azaña trobà exactíssim i ben vist.

Azaña nasqué a Alcalá de Henares el 10 de gener de 1880. Allí començà els seus estudis, que prosseguí a l'Escolial. La seva estada sota el mestratge dels freres agustins, ningú millor que ell no n'explica la influència sobre la seva formació, en la novella *El jardín de los frailes*, començada a publicar en una revista de vida no molt llarga, de tipus purament intel·lectual: *La Pluma*, de la qual fou director. No s'ha d'oblidar tampoc la seva participació en la revista *España*, d'innegable influència en l'adveniment de la República a Espanya. En 1926, obté el Premi Nacional de Literatura per la seva *Vida de D. Juan Valera*, admiració literària mai minvada darrera d'aquesta obra n'apareixen d'altres, sobre Valera mateix, teatrals, de crítica, d'assaigs, traduccions. Ningú no diria que aquell intel·lectual arribarà un dia a ésser un agitador de masses i de consciències. Ningú no diria, tampoc, que aquell funcionari que ha militat en el reformisme, havent-se'n separat en proclamar-se el Directori militar, arribi pocs anys més tard a president d'Acció Republicana.

Quan es proclama la República, Azaña ha passat la cinquantena, ha publicat uns quants llibres, ha estat president de l'Ateneo de Madrid, però és desconegut de la gran majoria del país. En el govern provisional, exerceix la cartera de Guerra. I aleshores els que no havien vist en aquell president de l'Ateneo — «la Holanda de España», com digué el malaguanyat Andrenio — un home d'energia posada al servei d'un criteri estructurat, tingueren la revelació del governant que acabava d'aparèixer.

Però si Azaña es revelà aleshores com governant d'envergadura, el fet no tingué pas res d'improvisat. Azaña feia temps que es preparava per a governar, llegint voraçment i estudiant tota mena de problemes, els militars entre ells. Els seus companys d'oficina pogueren recordar aleshores que molts dels actes de govern d'aquell ministre — i àdhuc d'aquell ministeri — havien estat tractats en converses hagudes anys ha. Però qui era capaç de creure que aquell funcionari els duria mai, els podria dur mai, a la pràctica?

Després, el món donà algunes voltes, i Espanya més de pressa que el món, gosàriem dir. Les vicissituds de la política relegaren Azaña del poder a l'oposició, millor dit, a la persecució. D'aquesta havia de sortir-ne encara amb més prestigi, polaritzant en ell les esperances dels convençuts que el nou règim vivificaria un país ensopegat per segles d'autocràcia més o menys dissimulada.

«De petit — ha dit la mare d'Azaña a un biògraf —, era un xicot de caràcter molt esquerp. Estudiava molt; tot el dia se'l passava amb el llibre a la mà...»

I sempre ens ha fet l'efecte que aquest home, ara investit de la més alta magistratura de l'Estat, era un home de lletres, un intel·lectual de soca a arrel. Però un intel·lectual que en un moment donat ha transformat en acció tot el que havia recollit dels llibres i de la meditació. L'obscur buròcrata, escrupolós i complidor funcionari de la Direcció de Registres, escriptor sense popularitat, ha tingut en les seves mans els destins del país. I ha estat precisament aquest home, poc conegut molts anys fora d'un cercle reduït, diríem d'una capelleta, el que ha sentit més de prop i amb més

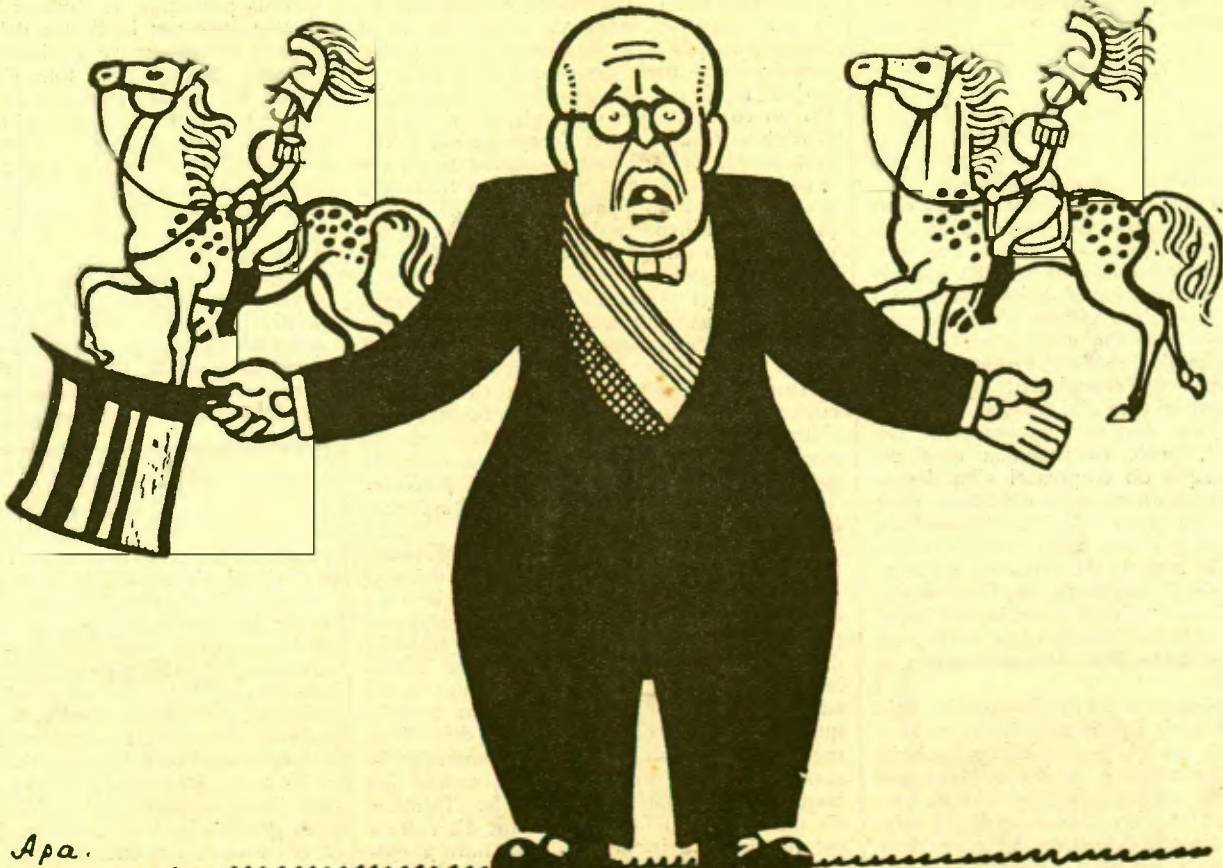
el nucli del pensament polític d'Azaña. Diu: «Si el país està en crecimiento y en vigor y en posesión de su grandeza, el político volará con las alas que el país le da; pero si el político se siente alcornado y atado por su país, por muchas alas que tenga dará de bruces en el suelo.»

I tota l'obra política d'Azaña ha estat de dona: al país el creixement i el vigor i la possessió de la seva grandesa, no pas per a volar ell mateix, sinó perquè volessin els polítics que fossin, els quadros de comandament, els instruments de direcció i les capacitats de govern, l'absència dels quals era un vici secular d'Espanya.

Aquest home que, un temps, fou per a uns sectors determinats l'encarnació de l'antipàtria, és el patriota més acèrrim, el castellà més convençut de la grandesa dels destins històrics del seu país, irrealitzats per l'estroncament d'una casta dirigent que els havia realitzat en èpoques llunyanes.

Reeixirà, ara que el seu nou càrrec l'obliga a un paper que no té res d'agitador, en el seu somni de revifament? No ha estat un deix de pessimisme el que l'ha fet acceptar un càrrec que no és de lluita? O bé, al contrari, la presidència li serà un moment de detur per a una major embranzida?

Pel que fa a nosaltres, catalans, hem de recordar sempre que aquest castellà per tots quatre costats, que ha posat tota la seva tenacitat i tota la seva intel·ligència en l'obra de revivificar Espanya, que creu en la missió històrica de Castella, fou, amb Luis Bello, qui més contribuï a l'atorgació de l'Estatut, i que, després del bienni radical-cedista, al govern presidit per ell es deu la revocació de totes les disposicions atemptatòries a l'autonomia de Catalunya.

Apa.

— Vaig a treballar per una Espanya digna i pròspera... si per cas els espanyols no s'hi oposen.

FOLKLORE DEL PARAL·LEL

El rondí, el període i la tolerància

UNA SECTA

Els homes que porten trenta anys de music-hallisme històric us ho diran. Asseguts en els seients d'un cafè-concert del Paral·lel, pregunteu-los:

—I doncs, què li sembla? Ens divertim, avui?

La persona interrogada, a desgrat que és la primera vegada que us veu, no es sorprendrà pas gens de la vostra franquesa. Al contrari, amb una ganyota expressiva de la satisfacció de poder exterioritzar la seva experiència, us manifestarà els seus dubtes:

bar, organitzar sobtadament un viatge en autocar i cobrir ràpidament l'admissió de places. En el país de la taronja i de l'arròs, pel que es diu, la policia moralista decidí deixar-ho córrer. Es a dir: la voluntat nacional i popular fou respectada una vegada més.

Parant l'orella us adonareu que, en els rengles davanter, tothom informa del mateix. L'un explica que a tal sala «solament pels costats de l'escenari». Un altre inquirix immediatament per quin costat precis. Un tercer, assegura que més val això que res, mentre algú que també escolta llança un sospir i diu:

tre la policia empaïta portadors de pasquins subversius, les noies es poden lluir. Vénen eleccions, la moral sembla que no mira tan prim i en els concerts hi ha empentes. Canvien les autoritats, cau el govern, el tumult es reproduïx. És el període.

Als qui els agrada recordar temps passats, us parlaran com emocionats dels grans períodes de tolerància. Els uns opinen: La vaga del 23. Els altres: L'arribada de Víctor Manuel, rei d'Itàlia. Tots, però estan d'acord en un punt: El període dels tres dies 12, 13 i 14 d'abril del 31. Sembla que dalt dels escenaris del Paral·lel, en aquelles dates, passaren coses tan grosses que els que hi assistiren consideren que, després d'haver vist allò, ja es podien morir.

UNA ARRIBADA DEL RONDÍ

«Que viene el rondín!...» És tota una cosa sentir aquest crit d'alerta entre bastidors i oir una fressa de corredisses de taló alt per damunt l'empostissat de l'escenari, timbres que sonen, veure llumetes que s'encenen, bonyes en el taló de fons que com un fantasma travessen d'un costat a l'altre amb rapidesa, aixecant una ventada de garbí i un polsim lluminós per damunt l'escenari.

El porter, home expert en fesomies de la brigada especial, els ha vist arribar, ha donat una volta a l'interruptor i a dintre l'escenari s'ha encès una bombeta vermella.

El director d'escena, que no ha de dirigir res, no té altra cura que la de portar una entesa amb el cap d'orquestra — o sigui el pianista — per tal d'anar indicant les solfes que ha d'empendre, segons la noia que va a sortir, i portar una escrupolosa observança dels senyals de la bombeta d'alarma. Generalment, és un home una mica estraferit i una mica, si no desilusionat, immunitzat contra totes aquelles pessigolles que poden produir les escenes de cameri femení a l'hora dels desabillaments. Són preferits, doncs, els espatlats, manquets, coixos, garrells i d'aquells que amb un ull juguen al billar i amb l'altre apunten els tantos. Els *régisseurs*, doncs, acostumen fer la seva feina abillats amb una bata de fideuer i investits d'un ensopiment i d'una estoica resignació en l'ofici com la d'aquells abnegats comerciants dels Encants del carrer de Tamarit.

El bon home té davant seu, ultra la bombeta vermella de l'alarma, una pissarra de petites dimensions en la qual va escrivint els inefables i maliciosos títols — de tot hi ha — dels cuplets frívols, les rumbes cubanes i els cants regionals.

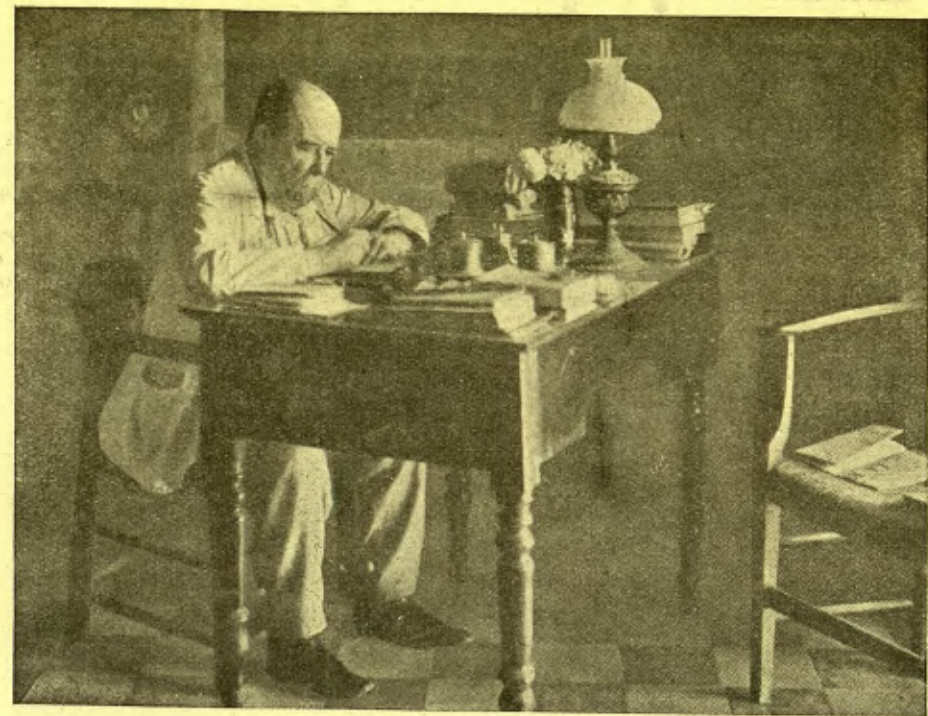
Quan un número ha acabat, el braç del *régisseur* s'allarga i ensenya una pissarra que diu unes coses plenes d'evocació: *Muñeca ideal, Mamei, Qué galana! El ataque, Chungüilo Juan*, etc., etc. Són els títols del número frívol o de la rumba a atacar. Naturalment que si quan s'encén la bombeta d'alarma, en l'escena hi ha una noia que canta *El Caliró de la cardina*, no passa res, però si pel contrari en aquest

UN CENTENARI Teodor Llorente

En escaure's el primer centenari del naixement del patriarca de la Renaixença catalana al País Valencià, el record a la seva obra i l'estima a la seva figura representativa han tingut una alta significació: l'ideal d'una Catalunya totalitària, que neixia amb els recels dels primers desvetllaments, s'ha manifestat sense reserves. València, Mallorca i el Principat han coincidit en un record per ell mateix prometedors. Les diferències particularistes han desaparegut per a assenyalar la virtut nacional de l'obra de Teodor Llorente. Heus ací com es manifesta la unitat indestructible de les terres de llengua catalana. Els diaris de Barcelona

s'hauria manifestat d'una manera tan decisiva si no hagués trobat el tronc segur de l'idioma; per això, de fet, tots els qui alentaven i feien esforços per incorporar de nou la llengua vernacle a la dignitat literària, perduda d'anys i anys, fressaven, potser al marge del més remot disseny, el camí de la renaixença política i patriòtica.

En aquest llibre de Miquel Duran, de València pren relleu aquesta aparent contradicció de Llorente, d'altra banda també assenyada per altres comentaristes en algunes de les figures de la Renaixença al Principat. Teodor Llorente no parlà mai de cap mena de reivindicació política i, encara que

Teodor Llorente en la seva taula de treball

i els de València, en commemorar la naixença del poeta pregonaven, i aquesta era l'alta significació de l'homenatge, un lligam espiritual superior, per la seva condició, a totes les conveniències polítiques.

Teodor Llorente és al País valencià el que Rubió i Ors al Principat. Si abans de l'autor de *La Barraca* altres assajaren la llengua catalana i amb un disseny de perfeccionament volien incorporar-la al camp literari, cap com ell no tingué aquella constància que fa el triomf de l'esforç inicial. Vicenç Boix i Tomàs Villarroja poden assenyalar-se com a precursors; llurs cants en llengua catalana, inspirats en una bona intenció, fallaren en transcendència a causa de la inconstància de llurs autors. La llengua catalana al País Valencià seguí essent inalterada pels romancers i no és fins a Teodor Llorente que agafa un so digne de la seva història. Caldria encara, però, superar els castellanismes, molt freqüents en la poesia de Llorente, i arribar a un sentit més perfecte de l'expressió.

Entre el precursor Vicenç Boix i l'iniciador Teodor Llorente, hi ha diferències ben acurades que a primer cop de vista poden semblar contradictòries i en pugna amb l'estat de consciència nacional de València. Boix blasma l'esperit centralitzador de l'Espanya castellana i posa la primera pedra al sentiment regionalista. *Lo Trobador de Túria* s'esforça a fer renéixer la consciència nacional; no importa que les seves obres, escrites en castellà, contradiguin, en part, l'esperit impulsador; el que té interès és la forta protesta que encloquen algunes de les seves paraules. Llorente, en canvi, exclusivament dedicat — en el caire patriòtic — al conreu de la poesia catalana, resta al marge, per no dir contrari, de la inquietud nacional que ja s'havia manifestat, sobretot al Principat, després del retrobament lingüístic.

Un llibre recent de Miquel Duran de València sobre Teodor Llorente, en el qual s'estudia la personalitat del poeta en els seus múltiples aspectes d'activitat intel·lectual, serveix, amb una oportunitat ben escaient, per posar de manifest la contradicció entre l'obra i la intencionalitat del patriarca de la Renaixença a València. Miquel Duran, en parlar de Teodor Llorente, ho fa sempre a través d'una emoció patriòtica. Tot el llibre és una apologia de l'autor de *Cançoneta Amorosa* i la tria de cites, remarcades amb un fervor que potser neix de records personals, testimonia la devoció que l'autor sent per la figura del poeta català. Aquest llibre que ve a sintetitzar, en llurs aspectes primordials, tots els estudis que s'han fet sobre Teodor Llorente, segueix pas a pas la vida del poeta. Des de la seva naixença fins a la seva mort i des de la seva iniciació literària fins a la influència decisiva de la seva obra, cap aspecte important no és negligit. Això fa que el llibre tingui, ultra el seu interès biogràfic, la vàlua d'un compendi.

És difícil separar, en el moment de la renaixença catalana, l'aspecte literari del polític i patriòtic, i ho és precisament perquè amb el retrobament de la llengua com a punt de partida inicial es destacaven els altres aspectes de la personalitat nacional de Catalunya. La renaixença política no

Miquel Duran no assenyali aquest tret, en no remarcar la seva activitat patriòtica sembla corroborar les velles apreciacions. Llorente fou, en el camp polític, antinacionalista i malgrat el recel amb què veia que els catalans del Principat feien de l'idioma escambell per a reivindicacions polítiques, mai no deixà el conreu de la llengua catalana. La darrera part del llibre de Duran, *Llorente i les Jovenuts Valencianistes*, és prou eloqüent en aquest aspecte. L'amor a l'idioma va ésser superior a tots els prejudicis tradicionals. Heus ací el més lloable de l'actuació valencianista de Teodor Llorente. I encara, és d'ell l'esforç per a lligar els poetes del Principat, de Mallorca i de València en una unitat d'idioma. El capítol V del llibre de Duran fa sobresortir aquesta virtut del poeta. Té davant de tot això un gran valor la dissidència entre Llorente i els poetes del Principat? Què hi fa la intenció si l'obra porta en ella mateixa el llevat de la consciència nacional? En diferents ocasions hem parlat i adhuc hem retret com a punt diferencial entre el Principat i València, aquesta doble interpretació del sentiment lingüístic. Per a la pleïade dels iniciadors valencians, la llengua catalana, l'ús de la qual pregonen, no ha d'obrir cap sendera a noves ambicions; per als seguidors de Rubió i Ors, en canvi, és la primera fita dels anhels nacionals. El temps ha donat la raó i ha coronat l'esforç dels patriotes del Principat, però en veure que ja molt avançat el moviment de la Renaixença, tant en el seu aspecte literari com en el polític, els valencians, i sobretot Llorente, no es feren enllà i seguien llur propaganda per a la difusió de l'idioma escrit, sabent com sabien on conduïa la reintegració idiomàtica, cal preguntar-se si al fons del fons no hi havia, per part dels valencians i sobretot a darrera hora, quan les derivacions de la renaixença literària havien anat més de pressa del que sospitaven els més optimistes, una condescendència. De no ésser així, la paradoxa de Teodor Llorente sorprendria per la seva magnitud: el poeta, després de tota una vida consagrada a ressuscitar el patrimoni espiritual del País valencià, havia de repudià aquell esforç constant de cada dia, aquell propòsit de reivindicació lingüística que havia estat, des del 1857, una de les seves més cares il·lusions.

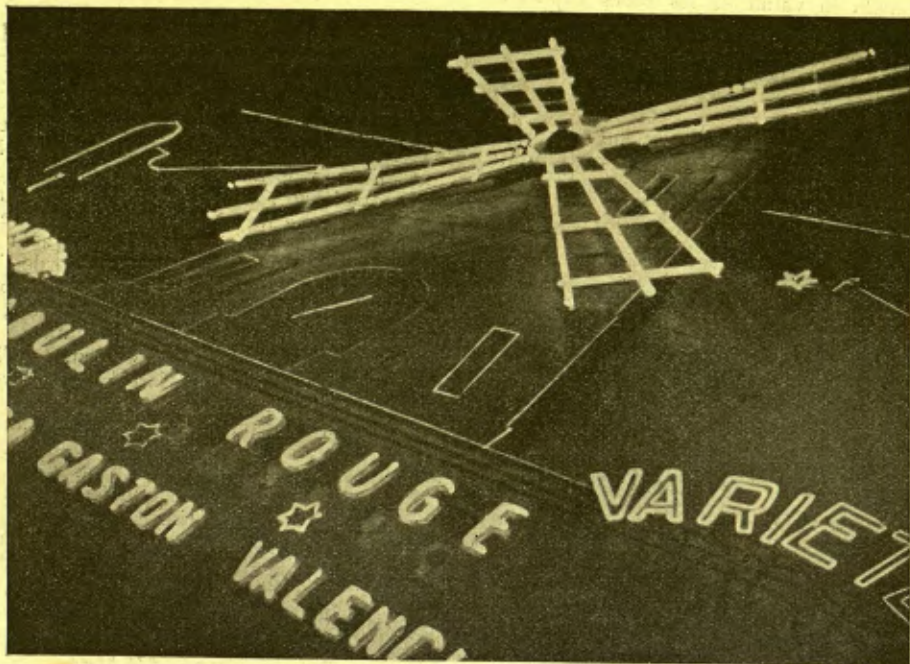
Aquesta sospita sembla corroborada amb el capítol del llibre de Miquel Duran, *Llorente i les Jovenuts Valencianistes*. En ell s'assenyala el descoratjament i el dubte del poeta quan el moviment renaixentista després del 1892, any en el qual el Principat ja ha emprès decididament la campanya de les reivindicacions polítiques, perd el contacte amb el poble. Els versos pessimistes del *Mal ensomni*, retrats per Miquel Duran, i la carta de Llorente al mateix Duran, en la qual vibra l'entusiasme de sempre per la llengua catalana, donen encara una més precisa idea dels darrers dissenys del poeta. Cap recel, doncs, no entelava en els seus últims anys l'aspiració de sempre, i qui sap si encara les velles preocupacions no havien mort ofegades en el gran amor a la llengua. La seva insistència de darrera hora és tanmateix ben expressiva.

J. M. MIQUEL I VERGES

J. E. BARTRINA

(Seguirà)

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat (Casa de l'Ardiaca)

Visió nocturna del Paral·lel

—Home... Tot depèn — us respondrà — tot depèn del rondí.

Sí, senyors. Tot depèn del *rondín*. El maleit rondí. Això, el període electoral i aquell mot bon jan, d'una sonoritat, elegància i elasticitat amfílissima anomenat per les artistes i habituals del Paral·lel «la tolerància», formen com una trinitat que presideix les hores i regula els destins artístics, coreogràfics i fins econòmics dels caus d'aquesta via en altre temps trepidant i avui un bon xic amoixada, com tot, per la bescantada crisi general i també, fora de moda, per una rutina esquerra, tancada a tota evolució.

L'home de la vella guàrdia, abnegat, assistent als primers rengles dels cafès-concerts batejat en comú amb un denominatiu obsc, precis i exacte, declara que hem arribat als temps més durs que ha viscut el Paral·lel.

—Fugi, home, fugi. Si els concerts viuen de miracle! On va a parar! Com si la moral tingués alguna cosa a fer en aquests llocs. Tiri, home, tiri!... Si avui per veure mitja lliga-cama hem d'aguantar dues sessions completes de tarda i nit. Com en són de lluny aquells temps de la Cachavera i la Lola Miralles *mano a mano*. Allò era disfruitar. Això d'ara és anar a les quaranta hores!

Quan un espectador comença així és que heu caigut damunt d'un erudit, assidu concurrent, amb un parell de generacions d'experiència. Aleshores, si el deixeu que s'esplai, aboca un doll d'anècdotes superabundantíssimes. Us parlarà de l'ús i de l'abús que s'ha fet de la tolerància de trenta anys ençà, us anomenarà un elenc copios i històric de rumbistes i *pulguistas* que feren època, de locals desapareguts que un dia foren cèlebres i acabarà dient quatre mots gruixuts adreçats al condemnat esgarriacres del rondí moralista i a l'entronització de l'art gitano. El tot, degustat, recopilat, i reflexionat en hores i més hores beatíficament esmerçades en els seients davanter dels dits music-halls de Barcelona.

Tot d'un cop, però, s'interromp i us pregunta:

—A propòsit, ha estat al *Moulin* la setmana darrera? Van fer una gran setmana. Bona de veritat. Pot ben creure-ho.

Ja us ha passat la consigna. Gran setmana al *Moulin*. Aneu seguint el fil de la conversa i sabreu quelcom més. És l'espontani i mutu moviment d'orientació d'aquesta mena de secta. Els amants de l'espectacle anirien un xic a la bona de Déu si no fos aquest corrent informatiu que circumvallava pel mig dels rengles de seients i ampolles de gasosa. És així que l'espectador que teniu a la vostra dreta, assabentat d'allò que esteu parlant amb el de l'esquerra, us dona un copet al colze i, reservadament, us manifesta:

—Ahir, al *Sevilla*, durant la primera part va anar tot molt bé, però en començar la segona la cosa s'espatllà. Ja no varem veure res més.

I si li feu una ganyota com volent dir: Ves, quina llàstima, home!, llavors, ja plenament confiat, us donarà uns copets al genoli i llançarà la gran nova davant l'emoció continguda de tots els que l'escolten:

—Al Concert Oriental de Sabadell, totes!

El que es diu totes. No en falla una!

Hom pot assegurar ja, des d'aquell moment, que l'endemà el ferrocarril elèctric de les línies de Sabadell anirà força més ple. Hi haurà empentes. La secta, senyors, és així. No repara en despeses, danyos ni sacrificis. Tractant-se de fruitar a cor que vols d'una tolerància sense límits, el mateix els fa agafar un tramvia que un exprés, avançar l'hora dels àpats que quedar-se dejuns. Res no compta. Per trobar seient als primers rengles hem vist qui s'ha portat el dinar a quarts de tres de la tarda, hora d'obrir portes. Mant pare de família ha deixat de menjar postres per tal de no mancar a l'alçada de telé. I pel goig de la vista un parell d'hores en el paradís indiscutible de la més bella tolerància que, segons els entesos i el testimoniatge seriós i autoritzat de l'enciclopèdic gremi dels viatjans de comerç, és València, hem vist, de resultes i a l'escalf d'una meravellosa evocació feta en un entreacte per un representant de curtits que n'acabava d'arri-

—Haurem d'esperar la festa major de Mollet.

Tots s'entenen sense dir gran cosa. Com una maçoneria. Fins s'arriba a saber allò que en aquells moments està succeint als altres locals, a quin punt la tolerància s'elasticifica en aquella mateixa tarda o nit als altres llocs. Així passa que on hi hagut llibertat d'exhibició, a la sessió següent, sense anunciar a la premsa, sense retolar-ho a les portes, ni radiodifondre-ho, el local s'omple de gom a gom. Un públic tupit s'amuntega als primers rengles i pels costats de l'escenari, per no perdre cap detall. Es diria que un pregó ha corregut per la ciutat. L'eco de la tolerància ha corregut per fàbriques, tallers, oficines, sales d'espera de clíniques especialitzades, bars, barberies, acadèmies, tinències d'alcaldia, plataformes de tramvies i altres llocs de conversació i esbargiment en els quals els ciutadans acostumen matar les hores útils del

«Via altre temps trepidant i avui un bon xic amoixada»

matí. Pertot arreu on hi hagi un benaventurat amant de la cosa l'eco arriba. Aleshores, la secta, sempre alerta, es posa en marxa. Mobilitza.

EL PERÍODE

La secta no mobilitza pas sempre. En èpoques i situacions mansoses la tolerància de l'exhibicionisme al Paral·lel esdevé paradoxalment intolerant. Les exhibicions de bo de bo es fan rares, difícils i no cal dir com en són de recerçades. Les anomenades artistes usen tota classe de malles que, encara que tuides a la més senzilla expressió i a una transparència delicadíssima, no satisfan ningú. L'art gitano s'entronitza i el públic ha d'encaixar unes grans tirades de cants regionals i balls del mateix patró que produeixen un ensopiment de lletania en l'escàs auditori que s'hi aplega. La secta vigila aquestes llargues temporades. De tant en tant, però, es produeix com un moviment perquè un empresari s'ha descairat o el rondí ha tingut alguna feblesa. Però quan té lloc la gran mobilització civil és quan la ciutat, per una causa o altra, entra en un període mogut. Al revés de tothom, del comerç, de la indústria, de l'economia, del clergat i de la bona digestió del país, la secta no canta victòria fins que arriba un terrabastall o altre dels que sovintegen a la Península.

Els períodes més o menys electorals, agitats, revolucionaris i totes aquelles erupcions de l'epidermis social per conflictes, canvis de govern i autoritats, a les quals coses els barcelonins estem acostumats amb regular periodicitat, fan que la policia, moralista i tot, tingui, evidentment, altra feina que la d'anar a fer el nas pels barracons del Paral·lel. Per això la gent que treballa en aquests llocs no fa mai vaga. Quan hi ha vaga és la seva hora. És el seu temps. Si és revolucionària, és l'època d'or. Men-

moment la pissarra ha tingut el desencert d'anunciar, per exemple, *El ataque*, que és una rumba amb il·lustracions epilèptiques en la qual una «artista» de temperament i fantasia es pot lluir, aleshores si que poden succeir coses molt greus dels danyos i perjudicis fins a les desgràcies personals. En un cas així, que és el pitjor dels casos, el *régisseur*, que davant l'empresari és l'únic responsable dels disbarats ocasionats en els seus dominis, es sent posseït d'un tremolor, uns calfreds i un pànic premortuori que li produeixen l'inenarrable atropellament de les coses que en un tal moment cal fer. Que no són pas poques.

Heus-lo ací prevenint el pianista. Al mateix temps el veureu indicar, discretament a crits, a la poia, que es tapi, acabi en sec i fugi cap als bastidors. El veureu, també, escriure amb una mà a la pissarra el nom del cuplet que ha de seguir l'interromput i amb l'altra sonar un timbre. Els nois de la *claque* arrenquen un nodrit aplaudiment. Si tot surt bé, no hi ha res de tan perfecte. Sembla tanmateix que el número hagi acabat.

Si algú poc iniciat origina una protesta, se li dona un cop de timbre. Això del cop de timbre és una qüestió de psicologia aplicada. Aplicada al moltomisme d'aquest especialíssim públic. Fou una gran troballa d'un empresari pensador. Un timbre instal·lat en el bell mig de la sala produint oportunament un dring estrident, com aquells que s'utilitzaven en les entrades dels cinemes d'avantguerra a l'hora de començar la sessió, fa mirar tothom enlaire, tancar les boques i amainar els escàndols. Talment els recursos d'un fotògraf davant d'un marrec inquiet. La innocència i la natura epidèmica d'aquest públic permet jocs de suggestió menor com l'esmentat.

Evidentment tot això resulta complicadíssim l'haver de fer-ho dins l'espai d'alguns segons. A l'orquestra l'alarma produeix

menys complicacions. Cal solament parar en sec. Al pianista això no li representa cap trabsals. A ell ja no l'immuta res; ni el rondí, ni les tribulacions de l'home de l'escenari, ni els escàndols a la seva esquena. Ni tan sols aquelles il·lustracions pujades de to de les rumbistes valentes en el bell mig de l'escenari, a tocar davant seu. Ell veu tot això com si veies ploure. Es dels que ja no reaccionen. Toca les teclades del piano maquina, solfa darrera solfa. Veuria que s'esquerdar el sostre, i seguiria tocant. Veuria esfondrar-se l'edifici, i seguiria amb les mans a les teclades i l'esguard perdut en l'entendridor jardí romàntic del taló de fons. Coses més grosses ha vist, us diria. Ell ha arribat a veure coses tan extraordinàries davant seu que ja res no el pot immutar. Fa de pianola. En veure'l hom diria que pateix de somnambulisme integral, més mecanitzat, més inexistència, més esborrat, més trist que un funcionari escrivent.

UN ARTICLE D'EN PUJOLS

L'ORACIO

En teoria l'home no pot concebre res més gran, més alt ni més pregon que l'oració, que va dels llavis al cel, naixent al cor i tocant el cor de la divinitat. Si suposem que Déu és un ésser moral com nosaltres, l'oració pren la importància cabdal de la vida humana. No hi pot haver res superior a la comunicació directa de l'home amb Déu. El contacte de la humanitat amb la divinitat, fent saltar l'espurna elèctrica de la moral, és no sols el consol més eficaç que hom pot trobar, sinó l'auxili més ferm que hom pot esperar en el camí de la vida, que al

pot demostrar que aquesta comunicació ja no és possible ni en principi. Així com les religions europees i asiàtiques han comercialitzat i industrialitzat l'oració, la ciència moderna podria establir laboratoris experimentals per tal de demostrar l'absoluta innocuïtat de tot contacte moral entre l'home i Déu. Encara que aquestes experiències tindrien d'ésser a base de profanacions que serien tan inofensives pel mestre com potser horripilants pel deixeble supersticiós, no deixarien de recordar el comerç dels precs pregats i la indústria dels precs cobrats

L'oració dels sacerdots budistes xinesos

sol de l'alegria i a l'ombra de la tristesa, va de la terra al cel, per portar l'esperit del bressol a l'altre barri, passant pel túnel de la tomba.

Fins pel pecador, a desgrat del temor del càstig dels pecats que comet a cada pas, no deixa d'ésser una esperança constant de perdó i de reconciliació amb el Tot, convertit en tribunal suprem. Davant d'un prec pregon, que puja enlaire, el pecador es posa sota l'ala de l'àguila divina, que vola per les alçaries amagada pels núvols de la distància, més espessos que els de la pluja, que planen per damunt de les muntanyes com les àguiles, tal com l'àguila del cel plana per damunt de les àguiles de la terra.

Això no vol dir que a desgrat de l'essència íntima que té com un perfum de sota l'axella, l'oració no s'hagi comercialitzat i fins industrialitzat. Algunes religions europees encara paguen perquè altres resin per ells i algunes religions asiàtiques, ultra fer un comerç de l'oració, com Europa, n'han fet una indústria. Els que es lloguen per pregar porten un corró amb l'oració escrita, travessat per un eix, amb una maneta, penjant al coll amb una corretja com un orgue, que el fan rodar tantes vegades com oracions vol el devot. A desgrat d'ésser una indústria primitiva, hom no pot negar que no sigui l'oració mecànica.

Però si en teoria hem dit que hom no pot concebre res més intens que l'oració, en la pràctica, tota la grandesa, l'alçaria i la pregonesa que té s'esvaeixen, com l'alè que la fa sortir de la boca, perquè l'observació i l'experiència ens demostra a cada pas que la comunicació de l'home amb Déu, amb el Tot o amb el Cosmos, no és mai moral, sinó sempre purament material. Naturalment que el fanisme de les religions supersticioses que avui encara subsisteixen, fins entre nosaltres, fa cas omís d'aquesta observació i d'aquesta experiència constant que demostra la comunicació moral absoluta entre la humanitat i la divinitat i obra com si realment existís, perquè la superstició pot més que la realitat; com no falta tampoc qui tingui la fe cega que encara que aquesta comunicació no funcioni correntment o mai, no subsisteixi en el fons, amagada en les pregonesses del misteri esplendorós de l'existència.

No cal dir que el control rigorós dels fets fa veure que mai ni per excepció aquesta comunicació moral es realitza, això a part que la ciència universal catalana avui ja

—Si es calés foc, quin quadro salvarien primer?
—El de més a prop de la porta.
(The Humorist, Londres)

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telèg.: "Carbur"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, Palència i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces de seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

Mirant a fora

Passatger de primera classe

El Negus, com és sabut, embarcà a Djibuti en el creuer britànic Enterprise per a dirigir-se a Palestina.

A Suez sorgí una petita dificultat. Cada viatger que passa el Canal, ha de pagar una taxa variable segons la classe del passatger.

Però aquest passatger era excepcional, car a més no viatjava en un paquebot, sinó en un vaixell de guerra.

Es diu que la Companyia no s'ha entès de raons i ha fet pagar al Negus la tarifa de viatger de primera classe. També es diu, però, que ha estat el govern anglès el qui ha pagat per Haile Selassie, la seva família i les quaranta-cinc persones del seguici.

Uu error de Mussolini

Segons el decàleg feixista, «els caps no s'equivoquen».

L'ocupació d'Addis Abeba per les «forces civilitzadores» del feix, dona una indiscutible actualitat a un discurs del Duce pronunciat a Ebboli, el 12 de juliol de l'any passat, en acomiadar les primeres tropes que marxaven a «la rica (?) i romaníssima Etiòpia».

Vegeu-ne uns fragments: «No ens acontentarem amb ocupacions parcials. Si l'Abissínia vol resistir, la pasarem a sang i a foc.»

«Als rossos defensors dels negres, els contestarem amb un vell adagi: Ens en f... (sic).»

«El 6 de febrer de 1936 seré a Addis Abeba per a plantar la bandera tricolor d'Itàlia a la cúpula del palau imperial.»

Ha sofert, doncs, un error de tres mesos. A més, la bandera no l'ha plantada ell.

Ressuscitarà aquest Fènix?

Al cap de sis mesos de l'escàndol del Kreditanstalt, a Viena hi ha hagut el del Phoenix, la més important societat austríaca d'assegurances: 250 milions de xilings austríacs de déficit.

Els nazis ho han aprofitat de seguida com arma política. El Phoenix no havia subvencionat els jueus? El director, Dr. Berliner, mort el març passat, no era jueu?

Sota la pressió de l'opinió pública, ha calgut publicar la llista de les subvencions pagades des de 1931 als partits polítics.

Es cert que el Fons Nacional Jueu ha rebut mig milió de xilings, però els hitlerians n'han cobrat 494.000! Timelen tot sol, que féu un gran paper en el putsch del juliol de 1934, n'ha embutxacat 103.000.

El partit social-demòcrata, mitjançant la seva Unió Tècnica, havia cobrat 250.000 xilings. I la Primer Heimwehr, organització quasi oficial del príncep Starhemberg, 18.000.

Però qui bat tots els records és el diari Sonn und Montags Zeitung, amb el total de 635.000 xilings.

Mentrestant, l'escàndol sembla que no ha fet sinó començar, i se n'esperen greus repercussions polítiques. Es poden fer comparacions amb el Straperlo i l'afer Stavisky. L'afer del Phoenix perjudicarà gaire, no ja el govern, sinó l'Estat austríac?

Un bon present

Des del primer de maig d'enguany, tots els nou-casats alemanys reben al registre civil un exemplar de l'obra de Hitler, Mein Kampf, com a present de noces

El truc esbravat

Schuschnigg no creu gaire en l'Anschluss: —Que es faci aviat o tard, que neixi a Austrà o a Alemanya, conseqüència d'un putsch o d'un plebiscit, el cert és que no es farà demà—deia recentment.

I davant la curiositat dels oients, prossegueix:

—No es farà demà perquè el truc s'ha esbravat. Els alemanys tot ho fan per sorpresa: rearmament, restabliment del servei militar obligatori, denúncia de les clausules militars i navals del tractat de Versalles, reocupació de la Renània. Encara sentireu altres discursos pacifistes de Hitler, i el dia que menys s'hi pensí, l'Anschluss serà un fet.

Apresiasió

Sembla que fou Mark Twain el qui definí les sufragistes de dones que desitgen ardentment alguna cosa i es creuen que és el vot.

Modernitat

Els nens de la casa estan jugant. S'hi acosta sa mare amb una amiga.

—Mira, que bufons! Esteu jugant a comprar i vendre, oi?

—No, mamà. Jo jugo a fer fallida.

EUROPA CENTRAL

La unitat danubiana

L'actualitat, alimentada per la política de violència i de sorpresa, exerceix una acció lamentable sobre l'opinió pública. Concentra, en efecte, l'atenció de les masses sobre manifestacions superficials i transitòries i li amaga, per això mateix, els factors constants que són els fonaments de la política internacional. Per això avui m'apartaré de l'examen dels fets del dia i desenrotllaré un tema que potser semblarà inactual, però que crec, al contrari, susceptible d'aclarir almenys en part el complex tràgic en què Europa està encerclada.

El canceller Karl Renner, president de la delegació austríaca, surt del castell de Saint-Germain, duent sota el braç el projecte de tractat que havia de repartir diversament l'Europa Central (2 juny 1919)

Entre totes les reivindicacions formulades contra l'ordre nou nascut de la guerra mundial i dels tractats, es comet l'equivocació de tenir per negligibles els greuges dels països danubians, i això que són greuges inspirats per una misèria profunda, per uns sofriments exasperats, i que posen en perill, més del que es creu, la pau del món.

Per a comprendre la gravetat del mal i les seves repercussions llunyanes, cal reconstruir-ne la gènesi històrica.

Els Habsburg havien ajuntat, dels Sudetes a l'Adriàtic, del Rin als Carpats, el més heterogeni i el més unificat dels imperis. La diversitat de les llengües i de les nacionalitats, els odis i les rivalitats seculars, en feien un monstre dèbil. Però el Danubi, navegable en tot el seu trajecte austro-hongarès, una admirable xarxa de carreteres i de vies fèrries, la fertilitat del sòl, l'harmoniositat dels mercats, la varietat dels productes del sòl i del subsòl, en feien, al contrari, un sistema econòmic complet, un marc predestinat per a posar-hi en pràctica unes doctrines autàrquiques. D'aquesta contradicció major es deriva el destí de l'Europa danubiana.

Vingué la guerra, suscitada per l'imperialisme desenfrenat d'una dinastia moribunda. La desfeta dels exèrcits, la revolta dels pobles oprimits, havia de precipitar el daltabaix de l'imperi que els tractats de Saint-Germain i de Trianon no havien de fer sinó ratificar.

Als eslaus i als romanesos alliberats els semblava que anava a inaugurar-se una nova era de pau i de prosperitat. I no obstant, avui, després de disset anys d'experiència, els més optimistes han de constatar que l'Europa Central només ha conegut misèria i discòrdia. Es clar que els tractats basats en el principi de la llibertat dels pobles a disposar d'ells mateixos introduïren una recta harmonia ètnica en la conca danubiana, encara que la qüestió de les minories segueix essent candent, però al mateix temps es trobà trencat l'equilibri econòmic. El Danubi fou tallat a trossos, les conques mineres foren separades dels centres manufacturadors, els mercats agrícoles de les àrees de poblament, els ports fluvials de llur rera país, les grans ciutats de llur zona d'irradiació. De tots els Estats successors, només Txecoslovàquia semblava equitativament proveïda de les primeres matèries i de l'utilitat necessàries per a la seva subsistència. Pel contrari, Hongria rebia massa camps de blat, vinyes i pastures, i no prou de matèries primeres; Romania, boscos que no podia explotar per manca de comunicacions amb el Mar Negre; Àustria, fàbriques que no podien funcionar per falta de carbó.

I amb tot, el mal actual no ve pas, com encara es creu avui, dels tractats que han operat aquesta distribució irracional de les riqueses, sinó més aviat de la política rancunosa i vindicativa que els Estats successors han seguit els uns amb els altres.

Amb un lliurecanvi moderat, amb un esperit de col·laboració en el pla econòmic, Txecoslovàquia, Àustria, Hongria, Iugoslàvia i Romania podien reconstruir entre elles, eixamplar i tot cap als Balkans i el Mar Negre, aquella unitat que caracteritzava l'Estat austro-hongarès i feia la seva prosperitat. Però l'opressió secular exercida pels pobles germànics i magiars havia deixat antigues i sòlides rancúnies, els tractats havien fet una ferida inguarible a l'orgull nacional dels austríacs i dels hongaresos. Per això, en comptes d'acostar-se, els països danubians no pensaren sinó a fer-se tant de mal com podien i continuaren en el pla econòmic una guerra que, en el pla militar, no els havia deixat pas tots satisfets. En aquesta lluita sorda, Hongria s'havia de mostrar particularment acarnissada i assumir així una feixuga part de responsabilitat en el malestar europeu del qual patim.

Ofegats tant per llurs fronteres com per llur pròpia mesquinesa, els pobles podien no obstant esperar temps millors; ajudats en llur esforç per la conjuntura ascendent, homes d'Estat i economistes eminents treballaven per un acostament; però sorgí la crisi de 1929 i, trobant aquests països en un estat particular de receptivitat, hi causà uns estralls més considerables que en altres bandes.

La desarticulació de l'Europa central, la política de represàlies, la crisi econòmica,

han tingut greus i llunyanes repercussions. La vella i sòlida classe burgesa de l'època imperial, que formava la carcassa social de la doble monarquia, s'ha disgregat sobretot a Àustria i a Hongria. Al mateix temps, s'ha inflat el proletariat dels obrers sense fàbriques, dels funcionaris sense administració, dels pagesos sense mercats, mena de cos estrany dintre la col·lectivitat, que no arriba a incorporar-se a l'economia nacional. Aquest desclassejament en massa explica a l'observador atent aquest no sé què de corcat i d'inconsistent en l'estructura interior de certs Estats danubians i ajuda a comprendre el desgavell i la incertesa de llur opinió i de la política que n'és el reflex.

No solament han quedat trencats l'harmonia econòmica d'aquests països i l'equilibri de les forces socials sense que s'hagi pogut restaurar-los, sinó que s'han trencat els quadros de la vella administració i els que s'han reconstituït no tenen ni de molt les mateixes qualitats. La doble monarquia havia edificat un sistema de govern pesant i rígida inspirat per un esperit estàtic i limitat, però extremadament prudent i honrat. Certs Estats successors, en llur ardent innovador, han negligit de salvaguardar aquesta herència del passat. Han deixat que en llur cos administratiu s'introduïssin la incompetència, el parasitisme i la venalitat, mals mantinguts més o menys secrets per uns governs dictatorials, però per això més perillosos.

Com es veu per aquesta ràpida exposició, els països danubians pateixen de malalties molt diverses, la terapèutica de les quals es veu molt complexa ja per endavant.

S'han proposat nombrosos remeis, però la majoria d'ells porten la marca de l'egoisme i de la ideologia brutal que els han inspirat. Per exemple, la idea de l'Anschluss! A més a més dels perills múltiples que presenta per a Europa, acabaria escindint definitivament la unitat geogràfica definida al dintell d'aquest article. Tampoc no és més satisfactori el projecte de restauració dels Habsburgs, i d'unió personal entre Àustria i Hongria; malgrat uns avantatges certs, la solució suggerida tindria l'immens inconvenient de revifar antagonismes latents. Mil·lor inspirada sense cap dubte, però carregada encara d'utopia, apareix la proposició d'una unitat duanera englobant tots els Estats successors. Solució infinitament desitjable, és clar; però qui pot creure que, solament amb la virtut d'una fórmula, quedaran neutralitzats de cop tots els obstacles que fins ara s'han manifestat per a l'acostament dels pobles?

La situació és crítica. Salta a la vista el perill que representa per a la resta d'Europa. Caldria posar en peu un pla d'acció susceptible d'una aplicació i una eficàcia immediates, inaugurar una política comprensiva i realista.

L'esforç, perquè sigui coronat d'èxit, caldria esmerçar-lo en dos plans diferents: de primer, en les relacions interdanubianes, una multiplicació dels tractats de comerç, fins i tot una associació duanera a base d'una tarifa preferencial; després, en el pla interior, una rigorosa propaganda exercida sobre totes les classes de la societat en favor de les idees de pau, de col·laboració, de comunitat internacional, i per fi, sobretot, una cura de moralitat pública pertot on aquesta acusa defallències.

Si alguns homes d'Estat es decidien a elaborar aquest pla sumari i posar-lo en acció, l'Europa danubiana podria esperar un alleujament de la seva misèria, el món un apaivagament de la seva angúnia, i s'obriria un camí envers temps millors.

JOSEPH CAILLAUX

(Copyright Opera Mundi.)

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa □ Màxima qualitat

AVINYO, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

EL CINEMA

EL ACTUALITAT CINEMATOGRAFICA

Dues estrenes

La història de Txapaiev — un heroi de la revolució d'octubre — ha estat consignada en la narració que en feu l'escriptor Furmanov. Prenent per base aquest relat i cotejant-lo amb una pila d'informacions de primera mà que han pogut aportar testimonis presents en aquelles jornades memorables en què els partidaris de Moscou lluitaven a l'Ural contra els exèrcits blancs, els germans Vassiliev han confegit el film que aquests dies s'ha estrenat a Barcelona.

Sembla que el film pretén inspirar-se en un sentit d'objectivitat estricte. Crònica de fets que són dels dominis de la història revolucionària. Txapaiev és un obrer camperol que d'un dia a l'altre es troba al cap d'un veritable exèrcit i que lluita i mor per la causa dels bolxevistes. Un tema excel·lent, ple de virtualitats cinematogràfiques, a punt de donar pretext a una autèntica epopeia fotogràfica.

Dissortadament, la realització és lluny de presentar-se a l'altura del que bonament calia esperar-ne, oi més procedint d'uns productors que han d'haver posat en llur cometa la passió inflamada d'una convicció que els importa molt.

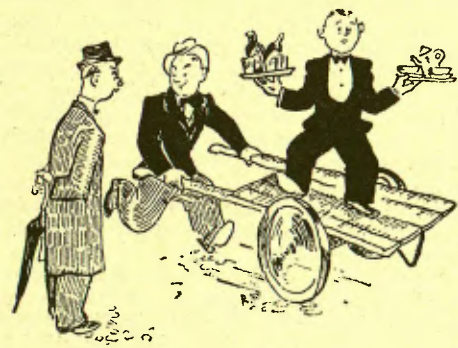
El film, tècnicament, és força defectuós. No parlem de l'aspecte sonor, que és inacceptable a l'any 1936. Es presenta amb totes les característiques d'una sincronització feta a posteriori. Quant a la presa de vistes, com és possible que hom no vulgui evitar la decapitació dels rostres, accident (cal anomenar-ho així?) que s'esdevé molt sovint.

Txapaiev no fa figura d'heroi en el film. En cap moment Boris Bobotchkine no comunica aquesta impressió. És que el film no vol millorar tendenciosament la figura del guerrier? És que és aquesta la veritat històrica? Ens manca el coneixement directe dels fets per resoldre la qüestió. Però si el Txapaiev autèntic és el del film, no compremem com un home que en tot moment dona la sensació d'ésser un pobre home, va jugar el gran paper que jugà en unes jornades en què el factor home havia d'ésser tan decisiu.

Atrament, en la seva segona meitat, el film guanya en interès i comporta algunes escenes bèl·liques ben resoltes, per bé que inferiors a moltes altres que ja ens havien ofert anteriorment els productors soviètics.

Constatem l'existència d'un sector de públic que troba incondicionalment bo un film pel sol fet d'ésser soviètic. És una estranya actitud que, en el fons, revela feblesa en les conviccions, perquè quan un hom comença amb un ideari no per això ha de negar les evidències, tractant de dissimular els errors dels seus correligionaris.

L'empremta del passat, film que avui projecten al Coliseum tot i ésser un film d'aquells que en termes absoluts cal qualificar entre els mediocres, és una pel·lícula més ben feta que Txapaiev. Així ho reconeixerà tot hom que vegi cinema abans de veure l'altra

ENTRENAMENT

—Què us ha agafat?
—Entreno el meu germà, que ha trobat feina de cambrer al vagó restaurant.

(Schweizer Illustrierte Zeitung, Zurich)

Passeig de Gràcia, 57. Telèfon 79681

Sessió contínua d'11 matí a 1 matí
SEIENT: UNA PESSETA

CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges U. F. A. exclusiu

BAYREUTH
Bellissim documental Ufa

NOTICIARIS D'ACTUALITAT
MUNDIAL segons visió PARAMOUNT
i ECLAIR JOURNAL exclusiu.

Primera jornada de
GARRAS Y COLMILLOS

Un documental de coceres per Frank Buck
Un film Radio... naturalment

cosa. Ens direu que la correcció freda d'aquest film standard no importa tant com la barreja sincera i a estones punyent del film soviètic, i la cosa així plantejada ens condueix lluny. Reconeixem l'existència ací d'un debat. No és ara el moment d'extreure'n les dues línies possibles. Hem volgut, solament, fixar un punt que la crítica cinematogràfica no pot negligir. Un pamflet moralista mal escrit pot interessar molt les bones voluntats, però deixarà indiferent la crítica literària.

Elissa Landi

L'empremta del passat, que interpreta Elissa Landi, s'inspira en una obra titulada *Intromissió*, i el film en la seva versió original porta el títol: *Sense recança*. Si heu vist la pel·lícula — tot podria ésser — podeu triar entre aquests tres títols.

El tema havia temptat ja un productor, Lothar Mendes, en els primers temps del cinema parlat. En el repartiment — fixeu-vos — Evelyn Brent, Clive Brook i William Powell. Els actors que ara han interpretat el film no ens desplauen. Tanmateix, hem enyorat aquells actors, dos dels quals avui encara brillen amb esclat de primera magnitud, per bé que Clive Brook comenci ja a declinar cap a la segona magnitud.

El film d'ara debuta amb unes quantes imatges de bona tradició fotogràfica, segueix amb un preàmbul que la seva mateixa brevetat condemna a semblar pueril i planteja tot seguit una aventura de *chantage* que és seguida amb interès, àdhuc reconeixent-ne el desenllaç.

Llevat del començament, que es reporta a l'evocació del passat, la resta traeix un xic una tècnica — bona tècnica tanmateix — teatral. L'escena en la qual el marit s'imagina que la seva muller ha assassinat l'aventurera i la muller pensa el mateix del marit, quan de fet tots dos són estranys a aquell emmetzinament, és bona.

Ja veieu de quines coses ens obliga a parlar la penúria que sofrem de bons programes. I un avís abans d'acabar. Si us vau perdre *No em deixis*, ara el donen en els cinemes de represa. Consulteu el vostre diari.

JOSEF PALAU

PANORAMA

El cinema en relleu

Ja en 1852, d'Almeida utilitzava, per a donar la sensació del relleu, els anaglifs, procediment que tornà a posar-se en voga vuit o deu anys enrera, aleshores que moltes revistes, especialment una d'anglesa, publicaven làmines per a ésser mirades amb unes ulleres d'un vidre verd i un de vermell i fins Voisin edità un catàleg dels seus autos amb un d'aquells intel·ligents pròlegs que porten la marca de l'enginyer constructor, per aquest procediment.

El principi d'aquesta tècnica ja ha estat emprat pels americans en alguns films. El procediment Lumière també s'hi basa, però és més perfeccionat. Recentment, a París s'ha fet una sessió a base de films en relleu. Les ulleres de mirar-lo, en lloc de verd i vermell, són groc per a l'ull esquerre i blau per a l'ull dret. Els crítics, però, no semblen pas haver sortit massa satisfets de la prova. Cal tenir present, però, que tot just ens trobem en els començos del cinema en relleu.

Un plet

El Tribunal d'Apehlació de Nova York, en mèrits del recurs presentat per l'editor Page, de Boston, contra una productora de films, ha dictat una sentència que ha mogut enrenou en el món cinematogràfic americà.

Es tracta d'un film de Shirley Temple, tret d'una novella de Laura E. Richards, publicada ja fa anys per Page. La casa de films en comprà els drets a Sol Lesser, productor en 1923 de la versió muda, per a treure Page del mig — el qual no estava d'acord sobre les modalitats del nou contracte —, i recomprà els drets a l'autora, per 13.000 dòlars, per una versió parlada, sense fer cas de l'oposició de l'editor, el qual es querellà immediatament. No havent guanyat el procés, l'editor apel·la.

Contràriament a la tesi que havia prevalgut en casos precedents, el jutge Swan ha donat la raó a l'editor, sostenint que el film dialogat representa una simple extensió del film mut, i per tant els drets de la versió muda són indivisibles dels de la versió parlada.

Heus ací una tesi que pot donar molta feina als crítics, tractadistes i esteticistes. No hem quedat que el film sonor era una entitat independent?

Però els productors americans n'han tret deduccions d'un altre ordre. Aquesta sentència, en efecte, si en aquest cas particular perjudica, en el futur pot ésser d'utilitat incalculable a tota la indústria. I per això, entre l'estupefacció general, la casa perjudicada no portà el plet al Suprem.

Així, una casa productora no ha de pagar drets suplementaris si vol refer parlat un vell film mut. I encara, pot constituir un precedent el dia que la televisió sigui un fet, i segons la doctrina assentada pel jutge Swan serà un argument en favor que la televisió és una extensió del film.

Caldrà veure com s'ha agafaran els autors, ara que precisament volen reunir en un sol organisme totes les associacions de defensa contra l'explotació dels productors.

"El difunt Matías Pascal"

Per un acord entre l'Ala de Roma i la General Productions de París, es rodarà un film, en doble versió italiana i francesa, tret de l'obra de Pirandello, *Il fu Mattia Pascal*, que deu anys enrera, en temps del cinema mut fou ja objecte d'adaptació cinematogràfica, sota la direcció de Marcel L'Herbier i amb Ivan Mosjoukine de protagonista.

La nova versió, per a la qual es preveu un pressupost de cinc milions de llires, començarà a rodar-se pel setembre, i serà dirigida per Pierre Chenal, que fou director, com es recordarà, de *Crim i càstig*.

El meu primer film

Un matí d'octubre, vaig entrar en el Metropolitan Opera de Nova York. Obrers atragats a l'escenari. Martellades que ressonen sobre els taulons, electricistes vociferant paraules tècniques d'un cap a l'altre de la sala i, qui sap on, una orquestra fent assajar els cors. Somiosament vaig passejar la mirada per tots aquests detalls familiars. Quina calma deliciosa!

Potser convé dir de seguida que tot just desembarcava de Hollywood, on pocs dies abans havia acabat el meu primer film, titulat *Somio massa*.

El començ de la meua experiència de Hollywood pot posar-se de costat amb el

que m'acompanyés a visitar els estudis. Era meravellós. Vaig travessar successivament pobles xinesos, gratacels de Nova York, trinxeres d'un camp de batalla ple de sots d'obús, cobertes d'un transatlàntic i molts altres llocs inesperats. Sobre tot això, enormes llums i projectors diversos, *cameras* d'ulls negres i màquines complicades que semblaven instruments misteriosos als meus ulls de profana.

—Es adorable! — vaig dir al meu cicerone. Fins uns quants dies més tard no vaig comprendre la significació del somriure irònic que la meua frase li provocà.

Arribà el dia dels meus debuts cinematogràfics. Ah, l'emoció de la meua arribada a l'estudi! No parava de repetir-me: «Seré una *star* de cinema!» Per fi es realitzava el meu antic somni. Després, sense transició, vaig quedar submergida en el remolí esverador d'aquest nou treball i durant les setmanes següents vaig viure en un ambient trepidant i només aspirava a reposar, a reposar per fi, dormir.

Em llevava cada dia a les sis, a les set arribava a l'estudi i moltes vegades tocaven les deu de la nit que encara no havíem acabat la jornada.

M'agafa una esgarripança retrospectiva quan penso en un supersuplici dels primers dies: les cintes de proves. Sota el foc dels projectors incandescents, vaig haver de somriure, simular la por, la colera, el dolor, fer ganyotes, plorar i agafar posats tendres, suportar canvis de llum i d'angles de presa de vistes a grat dels operadors. Girar-me de perfil, de mig perfil, de tres quarts, etc. Em van «rodar» dreta, asseguda, ajeguda, agenollada, de boca terrosa, de colzes a la taula, al·locada a una finestra... En una paraula, em van fotografiar, les

vaig comptar, en cent vint posos diferents. Quins records, cintes de proves!

A cada moment de respir que em concedien els meus simpàtics botxins, havia d'escoltar conferències sobre l'argument i provar-me vestits.

La història del film és una mica la de la meua carrera. Una noia de províncies se'n va a París i es descobreix una veu. Fa carrera en l'ofici teatral i arriba a *vedette*. Tot això, naturalment, novellat com cal. Estava contenta de poder ajudar a la posta en escena amb suggeriments poades dels meus records de viatges, però unes quantes vegades vaig passar per l'estupefacció de veure que certes suggestions rigorosament autèntiques eren rebutjades pels directors com inversemblants o «fantàstiques».

Les proves de modista no em semblaven pesades perquè sempre m'he dibuixat jo mateixa els meus vestits, d'escena o no, i he creat en col·laboració amb Soladeg, el cèlebre dibuixant parisenc, els meus vestits d'òpera.

Però tornem al film. Ja començava a creure que les cintes de proves i altres preparatius no s'acabarien mai. Però un dia tot estigué llest i ens posàrem al treball «directe».

La meua jornada, com de costum, era ben esmerçada. Em llevava a dos quarts de set, a les vuit arribava al meu camerino on m'esperava el maquillador.

El primer dia, va estar-me estudiant prop d'una hora abans de decretar que em calia canviar de pentinat i de vernís d'ungles i portar pestanyes falses per a ésser més fotogràfica. «Això us alleugereix l'expressió», va dir-me tot carregant acuradament la capa de fard.

Per fi vingué l'hora solemne d'anar entre els decorats. Això devia ésser meravellós, deuen dir. Jo també m'ho pensava. Potser canviaria d'opinió, com jo, després d'haver tastat aquesta «meravella». Què dirieu de treballar hores seguides en una atmosfera ja escalfida al defora pel sol de Califòrnia i, a més a més, pels projectors de desenes de milers de bugies i que us donen una temperatura ambient de cinquanta graus? Us agradaria tornar a cantar la mateixa cançó, a plena veu, cinc hores seguides, sota aquells projectors i amb mitja llum de pintura i fards diversos untuosament escampats per la vostra cara? Vaig cantar *Lakmé* més de cinquanta vegades abans que el director de so i el meu professor Alberti es consideressin satisfets. Us penseu que això resulta sempre meravellós? Jo no ho penso pas.

Cada dia aprenia una cosa nova del meu ofici. Aviat vaig comprendre que les interminables repeticions d'un mateix gest o d'una mateixa frase són necessàries, malgrat la calor sufocant i malgrat els vestits sovint feixucs i complicats que exigeix el *scenario* del film. Em vaig fer càrrec que calia, cent vegades més que al teatre, vigilar el menor detall, car el més petit gest, la ganyota més fugaç o la més petita falta són implacablement enregistrades per l'ull sense pietat de la *camera*.

No m'hauria cregut mai capaç de fer totes les coses que em varen fer fer a Hollywood. Em calgué enfil·lar-me en una cleda, fer la cuina, rentar plats, anar a la presó, i què sé jo encara. Però una escena del film em donà mal temps per endavant fins al dia de rodar-la. Es tractava d'enfil·lar-me en el cavall de fusta d'un *carrousel* i cantar la cançó del *Jòquei al carrousel* mentre el meu cavallet voltava tot pujant i baixant en cadència. Sembla que tothom ignorés que sóc tan sensible al mareig que només veient un barman sacsejant un cocktail ja m'esgarrijo.

(Segueix a la pàgina 5.)

LILY PONS

Gestes glorioses

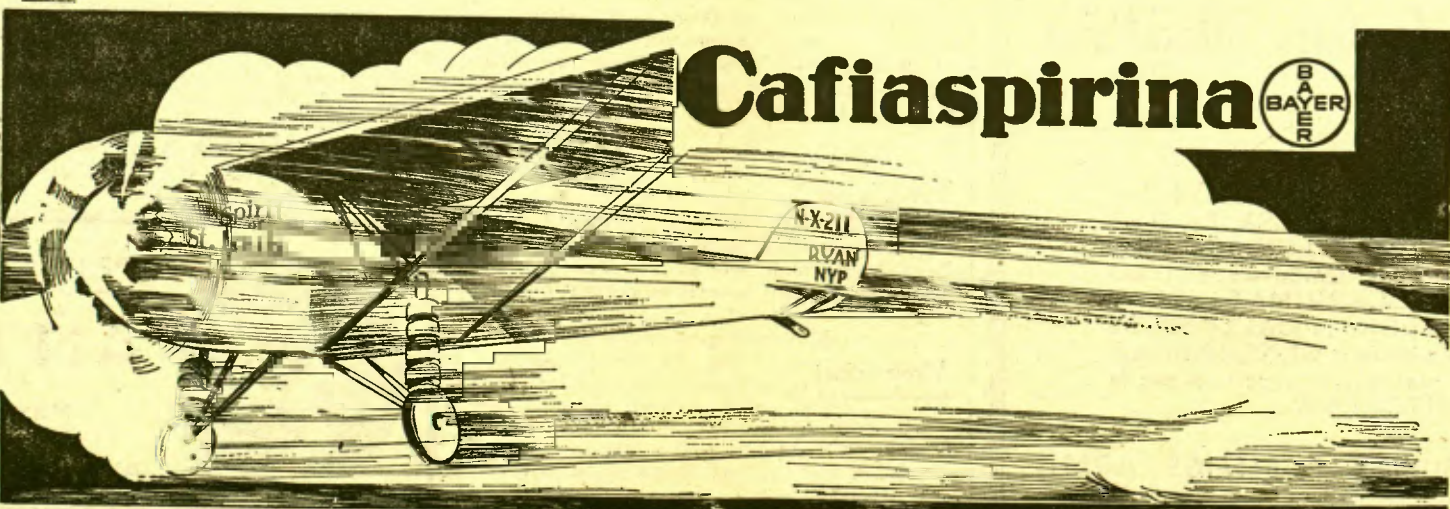
Lindbergh

El 20 de maig de 1927, a les 12.50, un home molt jove, l'avui coronel Lindbergh, es llança a l'espai en la populosa ciutat de Nova York per a donar amb un modest aeroplà per primera vegada el salt de l'Atlàntic.

Després de 33 1/2 hores de vol, el seu aparell, el *Spirit of Saint-Louis*, aterrava a París, deixant escrita amb lletres d'or una pàgina gloriosa de l'aviació, preludi d'altres raids intercontinentals de la nostra generació.

Esfort màxim, voluntat de ferro, possibles únicament si s'està lliure de molèsties i dolors. La CAFIASPIRINA és el producte que com cap altre allibera el nostre organisme de depressions, fatigues i decaïments. Una o dues tauletes basten per a restablir ràpidament el nostre benestar i tornar-nos l'optimisme necessari per a sortir airoso en la lluita quotidiana per la nostra existència i triomfar en la vida.

VALOR

EL TEATRE I LA MUSICA

OBERT LA NIT

En un dels indrets més moguts, més vius i més lluminosos del carrer Nou, al davant de la Xocolateria Francesa, i entre un bar sense caràcter i un petit restaurant amb simulacres de pollastres i colomins raquítics a l'aparador, s'obri fa uns quants dies La Marina. L'amo d'aquest cafè concert era el conegut agent artístic Benito, al qual només falta un barret fort, un mocador blanc al coll i un garrot per a semblar un personatge de sainet madrileny amb tot el seu *chulapismo* agressiu, sòrdid i gasós.

Ara, dos simpàtics artistes de varietats, el ballari Al del Río i el cantador de tangos Alfonso Villanueva, hi han obert una *Cueva de Arte Cinematográfica*. De cinematogràfic aquest local només té la gran quantitat de fotos d'artistes de la pantalla i de cartells anunciadors de films que els seus amos han escampat damunt les il·lotes sepulcrales del senyor de les idees negres. Un prospecte assegura al que el llegeix que els artistes d'aquesta *Cueva de proporcionarán la mejor de sus noches de ¡¡¡BOHEMIA!!!* Bohèmia?

Tancat la nit

Molt curiós, aquest cafè concert. I molt divers. L'entrada, amb un quiosc per llogar i unes escales que porten als pisos de la casa, sembla de *meublé*. Després, un corredor verd poma amb el guarda-roba a mà dreta i, a mà esquerra, una taula de joc protegida per una mena de balcó de pedra massís amb globus elèctrics esmerilats com els dels ponts de Río Janeiro o de La Florida, precedeix un petit bar cubista taronja i negre. Finalment, al fons de tot, la sala d'espectacles petita com una capsa de llumins. Hi caben cent vint persones escasses. Un pintor dolent ha pintat damunt les parets caravelles, vapors, velers, balandres, remolcadors, hidroavions, gavines, ones furioses i altres excessos mariners. Tota la saleta està engarlandada amb banderetes de paper de totes les nacions. Els empleats porten americana blanca amb botons daurats. Una mena de *stewards* d'espardenya.

Hi entrarem l'endemà de la inauguració. Encara no havien començat. I els artistes ballaven les unes amb les altres. Ens instal·larem a una llotja. I esperarem que alguna dona vingüés a buscar aquella cigarreta que precedeix invariablement la demanda d'una consumació. Però aquí el disc, pel que veírem, era un altre.

—Baila usted?—ens preguntà una noia.
—No bailo ni conviudo.
—¿Así tan de repente?
—Sí. Así nos ahorramos palabras usted y yo.

Tot seguit va córrer la veu sobre la mena de personal que hi havia a aquella llotja. I no ens va molestar cap més dona durant tota la nit.

L'espectacle era de cafè de poble. Transformistes esquelètics, ballarins gènere cavall desbocat, *frivoles* sense *sex appeal*, dones amb sines grosses i caigudes i panxes voluminoses sobre unes cames curtes i primes... El pitjor de cada casa. El rebuig. Allò que no volen al Cafè de la Borsa ni als bars del carrer de Carders o de Sant Adrià. Només una dona amb ventre obsc i malucs dislocats i brutals tenia una intensitat i un to crapulós de *bouge* nord-africà.

Però heus ací que al cap de tres dies justos d'haver-se inaugurat, La Marina va plegar. Què havia passat? Sembla que, ultra En Benito, hi havia quatre amos més. I que aquests no s'entenien. Si en parlem és perquè ja havíem encarregat la foto, i, sobre-tot, perquè ens han assegurat que En Benito tot sol està a punt de tornar-ho a obrir. El nostre comentari, doncs, serà com la ressenya del vernissatge d'una exposició, o de la prova privada d'un film, o d'una *première* teatral dedicada a la premsa. I així els nostres lectors ja sabran on han d'anar la nit que es vulguin avorir.

L'estiu passat, un senyor que deu tenir unes idees molt negres va llogar els sòtans del Bar Bretanya de la Plaça Macià. Va tapissar les parets amb un paper que imitava les il·lotes sepulcrales. I va titular aquell soterrani Cova de les Bruixes. Però aquella cosa dramàtica fou una cosa efímera. I el nostre home va traslladar les seves idees negres i el seu decorativisme sinistre als sòtans del Lion d'Or, allà on hi havia el Paname. I inaugurà una altra cova: La Rata morta, «música, canto, declamació, un local confortable, un refugio para el músico, el poeta, el cantante, para todo el que siente el Arte y la Bohemia, un amable rincón para aventuras románticas». Però aquella Rata era morta, en efecte. I ben morta. I el seu cadàver no va estar pas exposat gaires setmanes als sòtans de la Plaça del Teatre.

CAMISER
ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Teléfono 11655

Les cases de vins andalusos viuen l'època de les vaques magres. Ara ha tancat una de les més velles, La Pastora. Les altres agonitzen a mitja llum. De tant en tant, en surt un plany esqueixat de guitarra. I La Feria — aquella antiga Nueva Pastora en la qual amb l'Escudero, la Carmen Amaya, el seu pare i la vella Gabriela ens hi havien tocat moltes vegades les sis de la matinada — ha canviat de gènere i de fesomia. L'estiu passat es va convertir en La Cigala d'Or, «punto de reunión artística familiar». Cau d'art pel qual desfilaven «los mejores aficionados y los más renombrados artistas». Els amos d'aquest cau taparen els toreros de les parets amb una escenografia de drama rural català representat per aficionats de societat recreativa de barriada. Però La Cigala d'Or fou una cosa efímera, també. I ara el local del carrer de Guàrdia torna a ésser La Feria. I hi fan varietats. A les parets, han reaparegut, somrients i primaverals, els torerets d'abans que, arreglats com uns *boys* de revista, executen tota la gamma dels *pases de muleta*. Però, amb el fi que l'ortodòxia flamenca de la decoració no fos tan rigorosa, han intentat endolcir-la amb uns emparats de flors de paper, uns fanaltes japonesos i uns músics vestits de cubans. L'espectacle té lloc damunt una gran pista circular. La Feria té l'encís de l'improvisat i la simpatia de les coses familiars, perquè no hi va ningú. I de seguida us feu amics amb l'amo, els empleats i les dones. En escriure aquestes ratlles, fa vuit dies justos que es va inaugurar. Primer només hi havia atraccions. Dos dies després, ja feien ball taxi i varietats. Ara és cabaret i atraccions i ball lliure. A veure què faran a La Feria quan surti aquest article. Potser ja haurà passat a la història.

SEBASTIÀ GASCH

AL STUDIUM

Teatre Universitari

Meritòria i lloabilíssima la tasca que porta a terme el Teatre Universitari de Catalunya. Dissabte a la nit ens oferia a la Sala Studium la representació de *La cueva de Salamanca*, de Cervantes, i *Alceste*, d'Eurípides. Era el supervisor de la primera el Doctor Angel Valbuena, l'autor del vestuari, M. Muntanyola i el del decorat, R. Antonell. La traducció d'*Alceste* era la realitzada per Carles Riba, la direcció de la seva representació anava a càrrec de Millàs-Rau-rell; i el vestuari i el decorat, executats per Josep Maria Sostres.

Com es pot veure, el programa era excel·lent. La comesa, digna d'estímul i plausible fins al capdamunt. Tant l'una com l'altra de les obres representades havien de reunir com un refrigerant i un tònic de primer ordre per als amants de les belles lletres i per a tots aquests que creuen que el teatre pot ésser alguna cosa més que la xavacaneria o el sentimentalisme de carreró. Triada la primera entre el repertori lleuger del teatre clàssic castellà, escollida la segona d'entremig les esgarrioses tragèdies gregues la més amable i optimista, totes dues eren les més a propòsit per a interessar i fer passar l'estona agradablement al públic al qual era dirigida la representació, dins del qual, per bé que hom podia suposar que hi hauria prou persones aficionades a la tragèdia de bo de bo i al drama desesperat — i més procedents de tan acreditades produccions —, del que hi havia seguretat era que serien en major nombre aquelles a les quals no els hauria pas fet gens de gràcia haver d'estar tota la vetllada amb l'ai al cor i amb el mocador als ulls. La festa havia d'ésser culta, evidentment, però no hi havia cap necessitat de compungir ningú quan podia ésser-ho de la mateixa manera amb alegria i confort espiritual. Per això és que trobarem ben combinat el programa, i encara que només fos per ell sol ja hauríem de felicitar els directors del Teatre Universitari.

I assenyalant que aquells a qui els fou encomanada realitzaren la seva tasca amb fidelitat i encert, deixats de banda els defectes propis de llur no professionalisme i que amb una mica més d'atenció i de control podrien ésser obviats, donem per acabat el nostre comentari, felicitant-los cordialment i esperant poder-los aplaudir de nou en una altra ocasió.

J. C. I. V.

El meu primer film

(Ve de la pàgina anterior)

Fent mentalment el senyal de la creu, vaig enfilar-me al meu cavall de fusta i vaig començar a cantar. Tot anà molt bé... però en el meu pròxim film exigiré un paper que no m'obligui a alçar-me terra.

Aquest film potser serà *Camille*, i estic segura que en aquest paper el meu llit no estarà muntat sobre un *carrousel*.

Les parts cantades del film foren, naturalment, les que vaig trobar més interessants, però també les que em van donar més feina. Les cançons que Jerome Kern havia compost per al film m'agradaven molt, però així i tot tenia ànsia de saber el que donaria la meua veu en els trossos d'òpera.

La meua veu és particularment difícil d'enregistrar i calgué modificar certs detalls tècnics per tal d'obtenir la reproducció exacta. Calgué que cantés algunes hores perquè els enginyers del so poguessin regular llurs aparells per a l'enregistrament de les meves notes altes, en particular el sol natural i el la, en *Lakmé*.

Una altra dificultat, però aquesta per a mi, fou la manca d'inspiració per a cantar. Al teatre, l'òpera es desenrotlla i en el moment en què l'artista ha de cantar, l'obra i el públic creen un ambient, patètic o romàntic segons els casos, que dona aquella inspiració sense la qual és difícil de donar el seu màxim. Al cinema és diferent. S'ha de cantar «en fred» i sense públic.

Cada nit, després del treball, no pensava en res més sinó arribar al llit com més aviat millor. Estava massa cansada per a pensar, passejar o divertir-me. On són les cèl·lules nits de festa de Hollywood?... Els artistes es fallen al llit a les deu. Els tècnics treballen part de la nit preparant escenes de l'endemà. Als directors d'escena de vegades els sorprèn l'alba abocats sobre un manuscrit ple de correccions. La producció d'un film no deixa gaires lleures. El personal cinematogràfic i artístic només pot reposar un xic i fer una vida normal entre la producció d'un film i la d'un altre.

He d'afegir que tinc una profunda admiració per als artistes de cinema. Són més seriosos en llur treball i més meticulosos en els detalls que la mitjana dels artistes de teatre i d'òpera. Són també amables i benevolents amb els nou-vinguts en l'ofici i fan el que poden per ajudar-los a iniciar-se.

Per fi, la meua pel·lícula va quedar acabada. És difícil de descriure la sensació que s'experimenta a la fi de les preses de vistes d'un film. És una mena de relaxació de la tensió nerviosa, una barreja de «uf!» i d'esperança en l'èxit del treball acomplert: després, la inefable fruïció de dir-se: «Demà puc dormir fins a migdia».

En la «prevista» del film vaig conèixer la sensació nova de veure'm a la pantalla, d'escollir-me cantar i de seguir la meua acció en un *scenário* d'un *découpage* agradable. Resulta meravellós, i ara comprenc per què, malgrat tot, vaig fruit-hi tant.

A la tardor vaig tornar al Metropolitan Opera.

Encara ara, uns quants mesos després d'haver rodat el meu film, somio de vegades un abusador sol californià i uns projectors enlluernadors. Tindrè el valor de tornar-hi? Crec que la perspectiva de muntar cavalls no m'ho impediria pas.

LILY PONS

(Copyright Opera Mundi.)

TROBALLA D'UNA RELIQUIA DE BEETHOVEN

El manuscrit de «Mignon»

Es sabut que Ludwig van Beethoven va posar música a sis poesies de Goethe, però fins ara només s'havien trobat cinc manuscrits. Malgrat els esforços dels recercadors, el de la *Cançó de Mignon* era introbable. L'única notícia que es tenia sobre l'original d'aquesta composició es trobava en una carta dirigida a Bettina von Arnim, amb un autògraf que aquesta pretenia ésser del mestre. Aquesta famosa carta, sempre dubtosa

humor, Beethoven volia evidentment afagar la seva col·laboradora, donant la impressió que l'havia ajudat en la composició. Però en comparar el manuscrit a la composició tal com es publicà, no es troben pas diferències.

S'havia pensat que aquesta Teresa podria ésser la comtessa Teresa de Brunswick, a la qual Beethoven havia dedicat en 1810 el seu op. 12, la *Sonata en fa major*. Però la com-

Primera pàgina del manuscrit de Beethoven (Copyright E. M. Salzer)

i definitivament desmentida per la present publicació, ha causat moltes discussions entre els investigadors.

Bettina von Arnim pretenia que la música d'aquesta cançó li havia estat dedicada, havent estat composta poc de temps abans de la seva visita a Beethoven. Heus ací el text de la carta citada per ella: «Us trameto adjunt, escrit per la meua pròpia mà, *Coneixes el país...* com record de l'hora en què us vaig conèixer.»

UNA FALSIFICACIÓ DESCOBERTA

No obstant, l'original d'aquesta cançó, que hauria hagut d'estar junt a la carta en qüestió, no es trobava en el seu poder. La lletra fou reconeguda per experts com una grossera falsificació de la vanitat de la senyora von Arnim. Aquesta, germana del poeta Clemens Brentano, fruita des de la seva infància d'una certa celebritat gràcies a la seva correspondència amb Goethe, però a causa de la seva indiscreció Goethe s'oposava més tard a les seves visites. Es cercà debades aquesta composició, de la qual es coneixia la primera edició, però no el manuscrit, que no ha aparegut fins ara, i escrit en part per la pròpia mà de Beethoven.

La dedicatòria d'aquesta còpia, feta segons l'original desaparegut, corregida i completada per Beethoven, demostra clarament que la *Cançó de Mignon* no era dedicada a Bettina. El post-scriptum afegit a la primera pàgina del manuscrit més aviat faria suposar, segons l'esperit de Beethoven, que aquestes línies han estat dedicades a la qui l'havia escrit:

«N. B. — L'autor s'ha atrevit a posar a llum els embelliments d'aquesta cançó per la senyoreta Teresa. — Beethoven.»

Aquest post-scriptum revela així mateix les bones i amables relacions de l'autor amb aquesta Teresa, la qual ha estat identificada com Teresa Malfatti, neboda del metge de Beethoven, la qual tenia aleshores disset anys.

LA BELLA COL·LABORADORA DE BEETHOVEN

Després de considerar-lo durant cent vint-i-cinc anys perdut o desaparegut, aquest manuscrit ha fet una sorprenent aparició, quan ja s'havia perdut tota esperança de trobar l'original de Beethoven. Aquests quatre fulls de música, d'altra banda, formen part dels manuscrits més interessants de Beethoven. El text de la música és escrit a mitges o corregit pel mateix compositor, les paraules i algunes notes són escrites per una mà femenina i poc traçada. No es tracta doncs del treball d'un copista qualsevol, sinó del resultat d'un treball comú i íntim de Beethoven amb una dona o una noia, amb la qual ha escrit un manuscrit, únic en aquest cas.

S'ha buscat molt de saber qui era aquesta senyoreta a la qual Beethoven havia concedit un favor tan gran. De primer només es coneixia el seu nom, Teresa, que es troba en la dedicatòria, escrit en lletres enormes, tan característiques d'ell, al peu de la primera pàgina. Amb aquesta remarca de bon

teixa tenia aleshores trenta-quatre anys, mentre que l'escriptura del manuscrit era d'una simplicitat infantil. A més a més, el compliment de Beethoven era adreçat a la senyoreta Teresa i no a la comtessa... cosa que feu pensar en Teresa Malfatti, que en aquella època exercia un cert paper en la vida privada del músic.

L'any mateix en què s'escriu el manuscrit de la *Cançó de Mignon*, Beethoven dedicà d'altres composicions a Teresa Malfatti, amb la qual es volia casar. La *Baga-tella per a piano en la menor* era dedicada probablement a ella, per bé que alguns han emès dubtes sobre si cal llegir Teresa o Elisa. Però és segur que el mestre li havia dedicat el cant de Clara, *Ple de joia, ple de dolor*, l'original del qual, així com la lletra dirigida a ella amb data de maig de 1810, es troben encara en la col·lecció Koch-Floersheim. Aquesta carta, que comença amb les paraules: «Adjunt rebreu, adorable Teresa, la cosa promesa...», il·lumina les relacions del mestre amb la noia, per la seva manera de dirigir-s'hi. Per això és versemblant que sigui Teresa Malfatti l'autor de la còpia.

L'ODISSEA D'UN MANUSCRIT

Dissortadament, només es pot seguir en part l'odissea d'aquest manuscrit singular. Un medalló d'or amb un rull de cabells hi anava junt quan aquest manuscrit aparegué fa pocs dies a Nova York, en una venda pública, amb la següent atestació adjunta: «Els cabells de Beethoven rebuts com present del senyor Holz a Viena, un amic del gran mestre. J. R. Schachner.» I a més d'aquesta, una altra atestació que es referia a la propietària precedent al pianista Joseph Rodolph Schachner, que era hereu de Teresa Malfatti, més tard baronessa de Drosdick. Signada per Jacinta comtessa de Topor Morawitzky, encarrega que, en cas de mort de la propietària, sigui remès al professor J. R. Schachner «un manuscrit amb l'escriptura i embelliments de la mà de Beethoven, així com uns cabells de Beethoven.» L'esmentat Holz, violinista conegut, fou amic íntim i conseller de negocis de Beethoven en els darrers anys de la vida del mestre. Des de 1806, en què Schachner morí, als noranta anys d'edat, desapareix tot rastre del manuscrit, fins que recentment apareix a Nova York. Fou comprat per un conegut col·leccionista d'autògrafs, que conserva aquesta peça preciosa a Londres.

Aquestes set pàgines de música, de deu ratlles cada una, omplen un buit en la sèrie de les relíquies de Beethoven, i ens informen sobre l'original de la immortal cançó: *Coneixes el país...* de Goethe, que representa un cas únic en els manuscrits de Goethe, els quals no eren mai escrits en col·laboració amb altres persones.

EGON MICHAEL SALZER

Londres, abril.

Telèf. de MIRADOR: 24647

LA MARCA DE FAMA MUNDIAL
SENS COMPETENCIA EN DURACIÓ I ECONOMIA
AUTOTRACCIÓN ELÉCTRICA, S. A.
GARATGE ELÉCTRIC
MOIÀ, 618

LES LLETRES

Els Llibres

Prudenci Bertrana, Impromptus (Catalònia). — Joan Amades, Costums i tradicions d'hostals i tavernes

Els comentaris intrascendents sobre temes d'actualitat o sobre impressions personals — a la recerca dels escriptors condemnats a una producció quotidiana o molt freqüent destinada a les pàgines devoradores i fugaces d'un diari —, no semblen pas destinats a crear una glòria consistent i duradora per a l'autor. Són lligats amb pressa, tal com han estat escrits, i oblidats tot seguit. Els és molt difícil arribar a formar part de l'opus reconegut i admirat d'un escriptor, perquè aleshores els més il·lustres tenen un cert interès a repudiar aquests fills de l'exigència més que no pas de l'art. I, tanmateix, de tant en tant, entre aquests comentaris nerviosos que tants d'escriptors considerables junyits a la feina del periodista han de produir regularment, trobem moments d'una inspiració autèntica, en certs lluminosos d'una prosa modelica, aguts pensaments i visions patètiques que us sap greu de no poder rellegir, més tard. Cal creure que aquesta recança és compartida per l'autor, perquè alguna vegada l'aversió instintiva a aquests productes forçats de la seva ploma cedeix davant l'instint de perduració, i els articles inspirats, els comentaris substancials s'apleguen en les pàgines d'un llibre, menys fugeres que els fulls d'un diari on primer sortiren.

François Mauriac, fa uns anys, recollia en el seu *Journal* alguns dels seus excel·lents comentaris de diari, i ells eren tan significatius i característics en l'obra de l'autor de *Thérèse Desqueroix* com la seva millor novel·la. Prudenci Bertrana, ara, s'ha compadit dels seus *Impromptus* esparats damunt les pàgines de *La Veu* i n'ha recollit un primer volum que és lleuger amb gust i que és, al meu parer, com una antologia de la prosa de l'il·lustre autor de *Josafat*. Que és, també, un exemple palès del seu pensament, de la seva visió del món, amb tot allò que l'un i l'altra puguin agradar-vos o repellar, però amb una veu sinceritat i una gran força d'expressió.

Prudenci Bertrana, adorador de la Natura, a la qual ha lliurat sempre l'impetuosa descriptiva del seu talent de prosista i l'entusiasme ingenu dels seus pinzells de pintor, duu a la contemplació de l'espectacle urbà, de les lluites de la civilització, la seva fe en les virtuts ingènues de l'home primitiu i el seu desencís davant els artificis i les convencions, les injustícies i les misèries que imposa la vida moderna, l'agitació de les ciutats, els avenços de la ciència. El llibre s'obre amb l'amarga *Visió d'una platja urbana*, compendi d'aquest sentiment de tristesa i aclaparament produït per la ciutat, i després d'aquella renglera de desferres humanes que tiren l'art en una platja bruta i exorca de la Barceloneta, us trobeu a cada moment, entre els *Impromptus* lírics o humorístics, entre les pintures d'herois de suburbi o d'escenes populars, amb aquest enyor de la grandesa i la majestat del camp, amb aquesta fosca impressió de la misèria, la indiferència o la crueltat de la ciutat, la indiferència, al capdavant. Què componen les joies infantils del dissabte de glòria a ciutat, al costat de la bellesa que assoleix la seva celebració en plena natura? I no és millor, en la seva simple emoció, l'espera il·lusionada de l'autor d'una obra teatral, en una masia del Vallès, mentre s'estrena el seu drama, que no l'angúnia malsana entre bastidors? La ciutat només corromp, emmalalteix, asfixia. La papallona és perd entre les falses floracions de pedra d'una casa *modern stil*. Un vedell cau mort en un carrer ciutadà i un menut pardal agonitza entre un redol de curiosos, en plena Rambla. Aleshores, la porqueria canta cançons de cabaret i es vesteix i maquilla com una beutat fàcil; el campió d'escacs negligència el paisatge més prestigiós per absoure's en l'estudi de problemes de joc.

Bertrana s'entendria amb tota llei de

bestioles: plany llurs sofrances, s'indigna amb llurs botxins, i el seu sentimentalisme abrandat arrisca amb despreocupació l'acusació de mal gust o d'estovament per tal d'encomanar-vos el seu delit apostòlic de defensor dels éssers humils i d'entusiasta pànegirista de la vida simple de l'home que viu en plena natura. El seu talent de prosista el salva d'aquests trencacolls, que l'il·lustrador del llibre ha subratllat inconscientment amb el seu estil arcaic, d'un bar-

El novel·lista Prudenci Bertrana exercint la seva altra professió de pintor

roquisme sovint excessiu, però que alguna vegada li facilita reals encerts.

Per acabar, i encara que aquest aspecte del seu talent sigui el que menys es complau Bertrana a subratllar, tot i haver-li permès de donar-nos una obra mestra com *Jol*, vull assenyalar l'humorisme sòlid i robust que inspira pàgines com les de *La tos gripal*, *La sopa d'all*, i sobretot, *L'home modest i el seu paraigua*.

La fecunditat insòlita (més de setanta volums publicats) i realment exemplar de Joan Amades, l'apòstol del nostre folclore, escriptor de gust i poeta d'instint, em dona sovint pretext per a referir-me a les seves obres. Una felicitat iniciativa del Club d'Esports de Muntanya ha fet possible, ara, l'edició, en un volum magnífic i suggestiu, farcit d'il·lustracions, d'aquest recull de *Costums i tradicions d'hostals i tavernes*, en el qual Joan Amades ens explica, segons les tradicions seculars de la nostra terra, l'origen de les fondes, els hostals, les tavernes i l'explicació de les llegendes, les dites i els refranys que, de prop o de lluny, s'hi refereixen.

Hi ha en aquest volum, al costat de detalls curiosos, d'hipòtesis enginyoses i d'etimologies arriscades, una documentació riquíssima sobre la vida social dels temps passats a Catalunya: hostals i tavernes, llocs de reunió, de beguda, de joc i de debautes, juguen un paper important en l'evolució dels costums. En el llibre ens són descrites les cançons de beguda; hi ha anotats els balls bàquics o fàllics que feien les delícies dels nostres avis en llurs orgies col·lectives; hi trobem també la relació de gairebé totes les llegendes que van unides al nom dels hostals o les tavernes més populars; la lletra i la música de les cançons que s'hi refereixen, amb exemples deliciosos de la literatura de canya i cordill: romansos anònims de ventall i rodolins d'auca. Capítols com els que tracten dels bandolers i dels estudiants ens donen idea de la importància i el prestigi que aquestes dues menes d'hostes indesitjables tenien en la literatura popular. Algunes al·lusions al concepte de l'hospitalitat i a la prostitució que hi era implícit fan desitjar que en un altre llibre Joan Amades enfondeixi més les seves investigacions en aquest sentit.

Altament, el mateix autor ens anuncia, com a complement del valuós aplec de materials i comentaris que és aquest llibre darrer, un altre que tracti exclusivament dels costums i tradicions del menjar i beure. Serà, no ho dubto, com aquest que he comentat, com els altres que Amades ha publicat fins ara, una aportació preciosa a la petita història, un present magnífic per als lectors i una rica pedrera de materials inspiradors a la disposició dels nostres literats.

RAFAEL TASIS I MARCA

L'actualitat literària

Dues revistes noves

Hi ha, es veu, un malastre implacable que persegueix les revistes literàries a Catalunya. La intermitència sospitosa dels *Quaderns de Poesia* ja ha esdevingut un llarg silenci que indica, si no la mort, un col·lapse gravíssim. La restitució de la Generalitat i sobretot de la seva Conselleria de Cultura a unes mans patriotes i competents permet de creure que un dia o altre el problema de la *Revista de Catalunya* serà enfocada seriosament i sense perdre de vista les passades i doloroses experiències.

Mentrestant, i en un mateix dia, dues revistes literàries llançaven llur primer número. De la primera, *Papyrus*, destinada especialment a la bibliofília, i exponent de l'entusiasme i el bon gust del seu editor, el llibreter Josep Porter, ja en parlà el nostre setmanari. L'article de Manuel Roca-mora sobre les targes de visita antigues i el de Joan Sacs sobre els il·lustradors catalans, així com els gravats que els il·lustren, mereixen un esment especial.

L'altra revista, *Rosa dels Vents*, anunciada feia molts mesos, ha triat també el Dia del Llibre per a la seva aparició. En aquest primer número, que conté signatures il·lustrades i noms joves d'un cert prestigi, us sobta només una cosa desagradable: la qualitat roïna, miserable, del paper. Unes traduccions d'Horaci i de Hölderlin, signades per Ventura Gassol i Carles Riba; uns mots assenyats de López Picó; un assaig molt intel·ligent de Joan Teixidor sobre la poesia de Guerau de Liost; versos retòrics i prosa poètica d'A. Esclasons i Ignasi Agustí, respectivament; un conte massa llarg, molt líric, de Xavier Benguerel, que fa pensar en *La révolte des Anges*, d'A. France, sense guanyar gens en la comparança; un article sobre Dostoievski, de Josep Sol, i per últim unes seccions de crítica molt incompletes i amb un vague regust de capeleta. En conjunt, un número interessant, però gens susceptible d'interessar un públic vast, única cosa que permetria de salvar una revista com aquesta *Rosa dels Vents*.

Filosofia i sexualitat

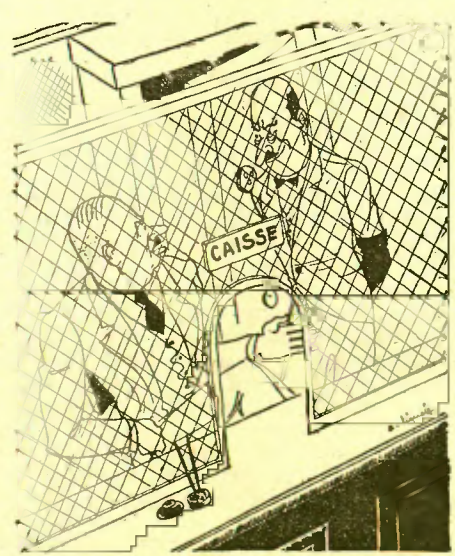
Diverses vegades he hagut de lloar la feina de la barcelonina Editorial Apolo, que ara ha començat a publicar llibres en català i cal creure que persistirà en aquesta direcció. Vull assenyalar, sense intentar endinsar-me en l'examen dels temes que comporta i de les enormes suggestions que desvetlla llur contingut, dos llibres publicats fa poc per aquesta editorial. El primer, *El problema del Homosexualisme y otros estudios sexuales*, del famós psicòleg A. Adler, ve a completar aquella *Teoria del psicoanàlisi* de Jung, publicada per la mateixa editorial i traduïda pel mateix Oliver Brachfeld, col·laborador de MIRADOR, que també hi signa un pròleg molt substancial i orientador. Uns assaigs escrits amb un llenguatge planer i amb tot de casos clínics com a exemples, serveixen a Alfred Adler per a donar-nos la seva teoria sexual i al mateix temps per a facilitar-nos una guia útil per a pensar per compte propi sobre aquests aspectes anormals de l'instint genèsic.

L'altre llibre, *Fundamentos de Filosofia*, gruit volum que és una traducció de *An Outline of Philosophy*, de Bertrand Russell, l'il·lustre pensador anglès, ens presenta un quadre complet de l'estat actual dels estudis filosòfics. Els problemes del coneixement, del món físic, de la percepció; les relacions entre esperit i matèria; les concepcions de la filosofia del passat i les doctrines del modern *behaviorisme*, tot troba una exposició clara i metòdica en aquest volum considerable, ben traduït per R. Crespo.

Un llibre de Stefan Zweig

Després de tants èxits com ha assolit Stefan Zweig en el terreny de les biografies, bo és recordar que l'autor de *Maria Antònia* també és un novel·lista i contista destacat. La recent projecció del film basat en el seu llibre *Amok* haurà descobert a molts aquesta història patètica i impressionant. Ara l'Editorial Apolo ha publicat en un bell volum la traducció castellana de *Los Ojos del Hermano Eterno*, una curta novel·la de Zweig en la qual, en la forma d'una rondalla oriental, és tractat el tema de la santedat i la justícia. Sota un llenguatge expressiu i cenyit, la gran aventura de Virata, l'home que cercava la perfecció i la virtut en l'heroisme, en la justícia, en la caritat i en l'ascetisme, per a trobar-les, al capdavant, en el treball humil·lant i obscur, està contada amb la profunditat i l'art que Stefan Zweig sap posar en els seus llibres.

R. T. M.

—Que no vas a les curses, demà?
—Com, si l'amo ha deixat la caixa buida?
(*Ric et Rac*, París)

NOVEL·LISTES CATALANS

Xavier Benguerel

L'art de la novel·la es podria definir com l'anàlisi dramàtica de l'home vivent. Anàlisi, perquè es tracta d'exhaurir el coneixement dels detalls i els motius de les accions humanes. I anàlisi dramàtica perquè aquest coneixement només pot ésser obtingut per la intuïció i per la imitació de l'acció viscuda. En rigor, tots els mitjans són bons per

Benguerel siguin novel·les poètiques o extensos poemes en prosa. No. La poesia hi és menys sensible en llur forma que en llur expressió. El pensament de l'autor és més líric que l'estil. Esdevé sovint que l'element poètic d'una novel·la sigui exterior al seu assumpte i doni la impressió d'ésser-li juxtaposat. En *Suburbi* tots els personatges

Xavier Benguerel (el del cercol) amb el seu germà

— fins l'oncle Bernat, Rosend i els que amb ells volen ésser més arrapats a la terra — senten la vida líricament. És, precisament per aquest sentit líric que les novel·les de Benguerel — no crec que això en novel·les d'imaginació tingui una importància excessiva — tallen per l'anècdota, per l'ordit, mentre la trama és perfecta i la relació de fets impecable. I és que els fets que narra en *Suburbi* són insignificants, a vegades absurds, d'un punt de vista experimental. Però les disposicions interiors dels personatges són tan particulars, tan impressionant la descripció dels semblants que, amb anècdotes banals o impossibles, Benguerel arriba a donar-nos una impressió general d'allucinació i gairebé d'angoixa.

En aquest llibre hi ha, en primer lloc, el món creat per la imaginació del novel·lista i després el món imaginari que creen els seus personatges. És com una sèrie de miralls que es reflecteixen els uns en altres i es transmeten les mateixes imatges en actituds lleugerament modificades. La voluntat del novel·lista sembla d'ésser objectiu. Les seves novel·les són, però, tan representatives de la personalitat de llur autor, que a cada moment esperem veure'l sorgir

de llurs pàgines, malgrat que cap personatge no tingui la més petita semblança amb ell i que es tracti d'obres d'imaginació pura. Però tot prové del centre mateix de la seva nostàlgia vida interior i dona voltes al seu entorn. Les confessions més patètiques són precisament aquelles que contenen esdeveniments que han restat latents, esdeveniments que són com al·legories de la vida interior. Alguns dels llibres més bells han estat escrits així. (Recordem ara, involuntàriament, *Le Grand Meaulnes*, d'Alain Fournier.)

Un poeta francès ha escrit: «*Et qui donc a jamais guéri de son enfance?*» Aquest vers és al fons de *Suburbi*, en les pàgines del qual Benguerel descriu meravellosament els sentiments de la infantesa i de l'adolescència. De la infantesa que ens persegueix tota la nostra vida i que ens fa estimar els infants amb l'esperança secreta de recomençar amb ells — al través d'ells — allò inefable que havem perdut per sempre més. I els de l'adolescència, aquells sentiments privilegiats que en certs éssers duren només una època determinada de la vida, i en d'altres es perllonguen per molt de temps, a vegades per sempre. Sentiments absoluts i inextingibles, que són susceptibles de renovar-se indefinidament i que desconeixen la sequedat i l'egoisme quan topen amb el dolor i la desil·lusió. Hi ha en ells com una mena de rept a l'experiència, al qual els homes renuncien ràpidament. Sentiments que tenen, encara, de singulars, que ni la tendresa ni el desinterès no en són exclosos i que l'abnegació és compatible amb el desig. Aquests estats de consciència que no tenen endemà en la vida, no són tampoc exposats amb massa freqüència en els llibres, amb franquesa, però sense brutalitat, com ho fa Benguerel. Deven agraït-li haver-nos demostrat que no són encara del tot impossibles.

L'estil de Benguerel és un estil indefinible que valora tot allò que escriu. És un accent de narrador nat, igual, simple, unit, de línia molt clàssica i d'una gran simplicitat. (El passatemps de dedicar-se a espigolar frases inadequades o vicioses, de les quals cap escriptor no està completament lliure, és massa pueril per a poder ésser pres seriósament.) Dessota aquest estil mesurat i flexible transcorren uns cants misteriosos, fets de modulacions secretes, de somnis i de nostàlgies. La juxtaposició constant d'aquestes dues veus (Benguerel recorre sovint al monòleg interior literari que té molt poca cosa a veure amb el documental de Joyce) fa del llenguatge de Benguerel un instrument únic, polifònic, que no sabríem comparar al de cap altre escriptor català.

No es clou sense melancòlia aquest llibre encisador, escrit per un poeta de la més exquisida, dolorosa i vibrant sensibilitat. Una sensibilitat afinada de convalscent. I la d'un infant, un gran infant, per qui el món de les emocions és tota la seva vida. Així parla voluntàriament de la infantesa dels seus personatges. És l'edat en què ho ha descobert tot, fins el somni que el té avui tan presoner i al qual deu les seves millors pàgines. Té encara als sentits el contacte, el perfum, la visió i la música de les coses, de la gent i dels barris en els quals ha après a llegir el llibre de la vida.

Després, com deia agudament Daudet i l'obra de Xavier Benguerel ho confirma, hom és acabat d'imprimir; les reedicions comencen.

LUIS MONTANYA

II SALÓ MIRADOR
fins al 31 de maig
Sala Parés

FITO
CAMISER
ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 44
Telèfon 41655

Acaba de publicar-se el darrer volum de les
Obres completes de JACINTO VERDAGUER

(Edició definitiva: 10 volums)

DISCURSOS - ARTICLES - PROLEGES
[CANTIC DELS] CANTICS

Precedit d'ELS JARDINS DE SALOMÓ - EXCURSIONS I VIATGES

EDICIONS DE LA

Preu: 6 pessetes

LLIBRERIA CATALONIA

Ronda Sant Pere, 3 - Telèfon 24647

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les Exposicions

J. García Gutiérrez

Per a fer-se càrrec d'això que hom pot arribar a portar a cap amb el sol auxili de la traça, es pot visitar l'exposició que aquest artista té instal·lada a la Sala Barcino.

No s'hi trobarà més que la premeditació, la fredor del càlcul, l'especulació de la bellesa idònia d'aquest procediments. Però és tan abundant i a moments arriba tan amunt l'exaltació d'aquesta virtut de segon ordre, que hem cregut que teníem l'obligació de subratllar-la.

Màrius Vilatobà

A la mateixa Sala Barcino aquest pintor sabadellenc exposa les teles d'enguany que obeeixen estrictament al seu tarannà artístic ja exterioritzat altres vegades.

Vilatobà, però, en aquesta ocasió no ha exposat tan reeixidament des del punt de vista de la unitat.

Aquesta li manca especialment pel que fa a les figures, en les quals oscilla entre l'esbós i el definitiu, l'atenció a la línia i al color. No és de lamentar totalment aquest descuit en un jove tan ben dotat per tal com el defecte que li representa com un endarreriment, és en realitat només una reliscada de la qual hem d'esperar que sabrà treure totes les conseqüències rectificadores.

Vilatobà no procedeix així en el paisatge. Ací torna a adquirir tot l'interès de les altres vegades amb la seva paleta vigorosa, apta per a fer-se amb la llum i amb els matisos cromàtics a la seva personal manera.

Antoni Cumella

La ceràmica artística, al revés d'altres especialitats de l'art, no té subterfugis. No reporta l'agradositat a mitges ni gairebé l'equivocació; l'autor, o s'hi salva o s'hi perd definitivament.

La dificultat resideix a salvar-s'hi, a fer d'un gres un objecte que posseeixi l'interès de la forma, del color, de la matèria.

Ja hem dit altres vegades que el limitat amor que hi ha al nostre país per la ceràmica ha fet impossible que a hores d'ara puguem comptar amb l'estol d'artistes que altrament tindrem actualment.

Amb tot, però, hi ha en el nostre horitzó una bona sèrie de figures que contínuament compensen amb la qualitat la manca quantitativa.

Entre aquests, el jove Antoni Cumella, expositor aquests dies a les Galeries Syra d'un bon nombre de peces que ens plau remarcar per la seva perfecció formal i tècnica.

Cumella aconsegueix de crear aquesta bellesa especial de la ceràmica que és transsumpte de qualitats indescriptibles i resum d'emocions passades en l'encalç de la tècnica del foc.

Si alguna cosa no respon exactament al valor total de la personalitat de l'expositor, la trobem en l'aplicació del color, que en algun indret recau en l'exageració i en la unió de tints dissonants.

M. Gispert

El pintor Gispert sembla com si hagués perdut part de la qualitat d'exuberant que havia mostrat en altres ocasions.

Segurament el canvi de naturalesa ha estat el factor que ha impulsat el pintor de Caldes a sostreure's d'aquella típica pintura seva, rutilant de llum i esponerosa de vegetal.

Gispert es presenta aquest any amb una manca d'escalf estrany en un pintor que com ell l'havia portat sempre al darrer extrem. Hi ha en la majoria de teles una nitidesa d'atmosfera, un caire massa transparent, que talla de soca a arrel les excel·lències d'allò que li era proverbial, l'operar darrera una cortina d'aire perfumat que li ambientava i personalitzava l'obra.

Que responguin a aquest criteri hem trobat poques pintures. *Baixant del Port de la Bonaguia* una d'elles. Les altres, totes de Caldes de Montbui. Hem de creure, doncs,

que Gispert és un pintor al qual no encaixen els canvis d'ambient, i consti que això ho diem mesurant el valor de les paraules, no pas volent donar a entendre altra cosa refugiada en el terreny del subreptici.

Josep O. Jansana

A les Galeries Syra, Josep O. Jansana porta a la realitat la seva segona exposició. No es contradiu en res essencial amb la primera.

Angeles Santos — Retrats d'infants

Hi ha la mateixa cura colorística, la mateixa fuga del contrast i l'ull alerta del constructor.

L'esperança que significà la seva eclosió al món de la pintura queda degudament augmentada després d'aquesta nova exposició, i queden també fundades impressions per a creure que en la que ve Jansana serà més polít i no tan divers, un pintor pròxim a abastar el que es proposa.

Angeles Santos

A les mateixes Galeries, la pintora Angeles Santos hi fa la seva *rentrée*. Aquesta

Màrius Vilatobà — Figura

era esperada amb força interès per tal de constatar l'estat del seu temperament dotadíssim i que feia molt de temps que no donava públicament massa mostres d'activitat.

Angeles Santos no defrauda gens. Ben al contrari.

Mai no havia donat a entendre tan clarament les prolíxes raons fonamentals de la seva pintura, exquisida barreja d'infant i de persona gran, de somnis de contes de fades i de realisme punyent.

La pintora centra l'exposició amb un gros autoretrat que fa el paper de la màtricula de la revalida. Aquest retrat la fa culta per a pintar anècdota pura i disbauxa amable de color sense que ningú pugui dubtar de la fortalesa d'esperit que anima la sala.

Passa d'ací a la prodigalitat dels comentaris al marge, amb una magnífica acrobàcia sentimental i torna a parar al punt de partida amb uns retrats d'infants de molt bona factura i en els quals no s'abandonen els reflexes de personalitat, controladors generals de la manifestació amb què Angeles Santos s'ha reintegrat a l'exercici actiu de la pintura.

ENRIC F. GUAL

La Fira del Dibuix de València

Pel juliol, sota l'alt patrocini de l'Ajuntament de València, tindrà lloc la Fira del Dibuix. Els amics d'Acció d'Art ens han escrit dient-nos que veurien amb gust la participació dels dibuixants catalans i encarregant-nos a nosaltres d'organitzar-la. Ja en donarem més detalls.

PROJECTOR

Giorgio di Chirico

Chirico és un dels pocs supervivents de la nau sobrealista enfonsada en un temporal del qual encara queda algun signe meteorològic a l'horitzó.

Té el mèrit del que s'ha sabut salvar enmig d'un daltabaix que féu girar cap per avall figures que en el seu moment semblaven indestructibles, i com a tal apareix en aquests instants com un estel no apagat, captivant encara per la seva rara complexitat artística que posà de relleu en la seva estada a Tossa l'estiu passat.

Chirico quedarà exposat a la Sala Esteva, inaugurat dissabte que ve per la conferència que Francesc Pujols li adreçarà des del punt de vista de l'amor català a la claredat, amor que no ha impedit, però, que en un moment determinat la nostra terra li prestés l'atenció que la casa en si valia, quan els timons de l'art sofriren la pèrdua del control i que, com hem dit, no ha retrobat totalment a hores d'ara.

Galeries d'Art

SYRA

PRESENTS D'ART I QUALITAT
BODES, FESTES ONOMÀSTIQUES, BATEIGS, ETC.

CREIXAMS

dibuixos i monotips

R. PLANAS

pintura

VILLA MARQUES

Inauguració dia 18

BUSQUETS

MOBLES

OBJECTES D'ART I DE FANTASIA

M. GISPERT

pintura

JOAN SOLER PUIG

(pintura)

PERE BUSINYE

(pintura)

SALA PARÉS

EXPOSICIO I VENDA
D'ANTIGUITATS

II Saló Mirador PINTURA GOTICA CATALANA

SALA GASPÀR

Consell de Cens. 323
(entre Rambla de Catalunya i Balmes)

MARCS - GRAVATS - MIRALLS I MOTLLURES

R. RIBAS RIUS

Pintura fins al dia 15

J. P. ONS

dibuixos colorits

Inauguració dissabte

La Pinacoteca

MARCS I GRAVATS

LLUIS MERCADE

(pintures)

P. YNGLADA

dibuixos

Passeig de Gràcia, 34

SALA BARCINO

V. GARCIA SIMÓN

MARCS. GRAVATS. MOTLLURES

ANGEL GIMENO

(pintura)

Passeig de Gràcia, 19. Tel. 15677

Sala Esteva

GIORGIO

DI CHIRICO

pintura

EL II SALÓ "MIRADOR"

La inauguració

La nit del divendres de la setmana passada, com d'altra banda durant tot el dia, el mal temps regnà sobre Barcelona. Però malgrat la pluja, durant el dia els camions descarregaren els retauls, degudament protegits, a la porta de la Sala Parés i, a quarts d'onze de la nit, tingué lloc la inauguració oficial del II Saló MIRADOR, dedicat, com és sabut, a pintura gòtica catalana.

peces cabdals aplegades en aquest II Saló MIRADOR, gràcies principalment als coneixements i diligència de Josep Gudiol i a les amables facilitats dels col·leccionistes catalans.

Pel que fa a nosaltres, no seríem sincers si no declaréssim que no sols estem satisfets, sinó també enorgullits del que resulta el nostre II Saló i de l'acollida que, pel

Les autoritats en l'acte inaugural

Les autoritats catalanes, fent-se càrrec de la importància d'aquesta manifestació artística, ens honoraren amb llur presència. Hi assistiren, en efecte, el president Sr. Companys, el conseller Sr. Ventura Gassol, l'alcalde Sr. Pi i Sunyer, els consellers municipals Srs. Ventós i Hurtado. El president del Parlament, Sr. Joan Casanoves, l'endemà, amb un interès que li agraim, ens feia expressar el seu sentiment per no haver pogut assistir a la inauguració.

A més a més de diverses personalitats rellevants de l'art, la crítica, les lletres i el periodisme, molts dels col·leccionistes que amb tanta gentilesa i desinterès han contribuït a l'esplendor d'aquesta exposició volgueren afegir-hi relleu amb llur presència.

Els visitants recorregueren ordenadament les sales, escoltant les explicacions de l'organitzador del Saló, l'arquitecte i arqueòleg Josep Gudiol, el qual, convertit en catàleg vivent, donà davant cada obra una succinta i clara explicació de les seves característiques, escola i autor a què pertanyia, procedència i altres detalls que foren molt apreciats pels oients.

Acabada la visita, i per encàrrec del president, el conseller de Cultura improvisà unes breus paraules assenyalant la importància d'aquesta exposició, per la qual felicità el nostre setmanari, amb paraules que li agraim moltíssim, el director, Josep Gudiol, i els col·leccionistes. Remarcà la gran tasca que els col·leccionistes han dut a terme, salvant de la destrucció o l'exili el patrimoni artístic català i suplint en tantes ocasions les deficiències o absències d'actuació de les corporacions públiques, a les quals ara, en ple recobriment nacional, es posa cada dia més remei. Assenyalà també una constatació que li suggeria l'exposició de pintura gòtica catalana, paral·lela a l'altra constatació que tingué avinentesa de fer recentment en el Congrés de Musicologia. Tant l'una manifestació com l'altra posaven a la llum unes riqueses artístiques catalanes d'uns temps en què a la plenitud nacional i política de Catalunya corresponia així mateix una plenitud en tots els ordres de la vida, i entre ells l'artístic. Aquesta lliçó de la història servia a Ventura Gassol per a aplicar-la als temps moderns, en què l'assoliment contemporani de la plenitud nacional i política, realitzat de 1931 ençà, ha d'anar acompanyat d'una més esplendorosa florida de totes les activitats espirituals. I, per tant, demanava una estreta col·laboració dels polítics amb els artistes i tots els conreadors de les activitats de l'esperit, a major glòria i profit de Catalunya.

Després de les paraules del conseller de Cultura, fou servit un bonx i els presents, fins a quarts d'una, estigueren a la Sala Parés, conversant i reveient les vint-i-quatre

que podem dir fins ara, en els pocs dies que porta d'obert, ha tingut, tant entre els especialistes com del públic més vast que s'interessa intel·ligentment per totes les activitats artístiques.

Això no ens ha d'ésser sinó un estímulo per a tirar endavant altres iniciatives d'aquest ordre.

Noticiari del Saló

* Dissabte, dia d'obrir-se al públic el II Saló MIRADOR, fou posat a la venda el Catàleg il·lustrat d'aquesta exposició, redactat per Josep Gudiol. A més d'un resum històric de la pintura gòtica catalana, que situa admirablement el lector, i la descripció detallada de les vint-i-quatre obres exposades, conté la reproducció en fototípia de totes elles.

Essent els retauls exposats, sense excepció, procedents de col·leccions particulars, tant l'exposició com el catàleg adquireixen encara major interès, ja que molt difícilment tornaran a veure's aplegades aquestes obres fins ara gairebé només conegudes pels estudiosos i especialistes.

* Dilluns passat havia de tenir lloc la primera de les cinc conferències sobre pintura gòtica catalana que, com a complement del Saló, s'han de donar mentre aquest estigui obert. La primera conferència ha estat ajornada per a demà, divendres, i la de demà per a dilluns vinent, i així successivament.

CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 41655

GUTENBERG, S.A.

Fàbrica de maquinària
per a les Arts Gràfiques

Nàpols, 215 - Telèfon 55723
BARCELONA

Subscriu-vos a MIRADOR

Ronda de Sant Pere, 3 - Telèfon 24647 - Barcelona

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO

El Sr. _____
que viu a _____
carres. _____ n.º _____ es subscriu a MIRADOR
pel preu fixat de 3'50 ptes. trimestre.
de _____ de 193 _____
Signatura

L'editor. — La gent té poc temps de llegir, de manera que a la novel·la que ve el capítol final me'l posarà al començament.
(Gringoire, París)

RICÍ "GOLOSO" PURGANT DELICIOS

MIRADOR SETMANAL...

... de política catalana

EL DEBAT SOBRE EL 6 D'OCTUBRE
AL PARLAMENT CATALÀ

Dimarts, 5 de maig, començava al nostre Parlament el debat sobre el 6 d'octubre. El debat — que tothora tenia un màxim interès — semblava com prestigi per la desaparició, violenta i recentíssima, de dos homes que hi prengueren part notable. Res d'estrany que en els passadissos i en les tribunes del nostre Parlament hi hagués un públic nombros i àvid d'escoltar revelacions sensacionals.

De revelacions sensacionals, tanmateix, no n'hi hagué gaires. No és per aquest canvi que el debat pot qualificar-se d'interessant, almenys així ho creiem nosaltres. La llista dels milers de cartutxos, d'armes, de metralladores; les transaccions amb cases d'armaments, que adhuc posaven al servei de la Generalitat avions amb pilot i tot; els maneigs revolucionaris que precediren el moviment; tot això tenia un interès anecdò-

nificats dins la política imperant, passar gairebé sense transició de la fletomia despectiva i gairebé denigrant al ditrambe gairebé cortès.

La frase ens sembla excellent. Però el senyor Simó, per excés d'esteticisme, ens va deixar amb un pam de nas i a hores d'ara poc sabem, en concret, què pensa el senyor Simó sobre una pila de detalls molt interessants.

Arribem al discurs del senyor Dencàs. Des de les pàgines d'aquest setmanari varem dir, un dia, el que opinàvem del senyor Dencàs. Però cal ésser modestos i acceptar els fets com són. El senyor Dencàs era conseller de Governació el 6 d'octubre. Fou l'home que va organitzar militarment la revolució. Dimarts, dia 5 de maig, es presentava davant el Parlament, per tal de reivindicar-la. En part ho aconseguí. És a dir, quedà demostrat que, militarment, el 6 d'octubre havia d'acabar com acabà. Amb una sèrie de detalls molt interessants, el senyor

guessin alterat l'estat de dret implantat per acords presos per la Comissió Mixta de Traspasos.

En virtut d'un altre decret signat pel cap de l'Estat es donen amplis poders a la Comissió Mixta perquè dictami en els casos de dubte en l'aplicació de serveis. També deuria dictaminar en els casos de conflicte d'atribucions que poguessin donar lloc a recursos davant el Tribunal de Garanties.

Hom pot tenir una idea del caràcter general d'aquests dos decrets, que reforcen no-

tablement el caràcter legal de la nostra Autonomia.

Igualment generosa és l'aportació del Ministeri d'Instrucció Pública a l'obra cultural de l'Ajuntament de Barcelona. El ministre d'Instrucció, senyor Marcellí Domingo, reconeix en el decret l'abast de l'obra cultural del nostre Ajuntament i contribueix en un 50 % al cost de les construccions escolars, aplicant aquesta subvenció a les escoles construïdes, que sumen 5.300.000 pesetes.

les conseqüències? Seria d'illusos no voler reconèixer que Itàlia i Alemanya estan sòlidament unides, que obren de perfecte acord i que estan disposades a tot, encara que tant Mussolini com Hitler pronuncin sovint paraules de pau.

Aloisi, delegat italià a Ginebra, s'ha retirat del Consell, per ordre de Mussolini. Vol dir això que Itàlia, com Alemanya, abandonarà la S. de les N., la qual d'altra banda, ha decidit el manteniment — ben poc eficaç — de les sancions?

EL QÜESTIONARI BRITÀNIC A ALEMANYA

Dissabte passat fou publicat el text del qüestionari que el Foreign Office ha lliurat a la Wilhelmstrasse.

Es tracta d'un document que aclareix els aspectes més delicats de la situació de fet creada a conseqüència del memoràndum hitlerianà tramès a Eden, com a representant dels locarnistes, el 31 de març.

Es oportú de recordar que el memoràndum hitlerianà, que contenia les respostes a

... de política de la República

EL SENYOR MANUEL AZAÑA, PRESIDENT DE LA REPÚBLICA. — LA SETMANA POLÍTICA. — DAVANT LA DESIGNACIÓ DE NOU CAP DEL GOVERN

Don Manuel Azaña ja és president de la República. Hi ha, doncs, al cap de l'Estat una personalitat relevant que prestigia el règim políticament i intel·lectualment. No solament s'han vençut tots els obstacles que s'oposaven a la designació del senyor Azaña, sinó que adhuc els que es volien aprofitar d'aquesta elecció per fins partidistes han hagut de votar-lo indefugiblement.

Amb don Manuel Azaña puja a la Presidència de la República el màxim definidor del nou esperit republicà. Es tracta d'un definidor de la República com a règim en oposició al pensament habsburgo-borbònic. Azaña vol transformar un país feudal, valent-se del nou patriotisme republicà, fent-lo un poble ciutadà. No cal amagar les dificultats que planteja aquesta gran empresa. A aquest aspecte social, Azaña hi afegeix l'aspecte nacional. Per a ell Espanya no és una unitat sotmesa a un sol pensament i a una sola aspiració, sinó un conjunt de pobles que han de trobar una superioritat unitària en la col·laboració.

I ara parlem de la setmana política, que va començar animada i truculenta. Persones criminals sembraren rumors, a Madrid, sobre un determinat repartiment de caramels emmetzinats que s'haurien lliurat a unes criatures. L'efecte fou fulminant. Altra volta s'hagueren de lamentar desordres i atropells, que les autoritats reprimiren i evitaren tant com pogueren.

El descobriment del complot que s'havia organitzat, temps enrera, contra els senyors Azaña i Martínez Barrio; l'atemptat, que s'evità, contra l'ex-ministre Alvarez Mendirálbal, l'assassinat del capità Faraldo, militant socialista, palesaven l'existència d'una organització criminal, audaç i decidida, amb mitjans poderosos, que està disposada a rompre l'actual legalitat.

Malgrat tots aquests fets lamentables, malgrat la campanya, discreta i ininterrompuda, que van fent certs òrgans de la premsa extremista, la vida política anà seguint el curs normal. Entre els partits d'esquerra s'obrí la interrogant de qui seria nou cap del govern. De primer antuvi hi hagué la intenció d'ampliar el govern, fent-hi entrar determinada fracció socialista. Adhuc s'arribà a designar el senyor Prieto com a possible cap del govern. Però

l'òrgan de la fracció extremista del socialisme i la U. G. T. publicaven sengles notes desautoritzant tot allò que es fes en aquest sentit.

Tot seguit de plantejar-se la qüestió de la substitució del senyor Azaña es citaren diversos noms. El primer fou el senyor Casares Quiroga. L'actual ministre de la Governació seria ben vist pels grups republi-

Tot d'entusiastes que no han anat a la guerra omplen la Piazza Venècia per a escoltar el Duce

cans i compta també amb la confiança dels socialistes. Però sembla que el senyor Casares creu que el seu estat de salut no li permetria ocupar la direcció del govern.

Es parlà, també, del senyor Marcellí Domingo, però potser no compta amb la confiança de tot el Front Popular. Un altre nom que es cotitza és Ruiz Funes, al qual sembla molt afecte el president de la República.

A l'hora d'entrar en màquina aquest número, Casares ha format un ministeri en el qual participen dos ministres catalans, els senyors Joan Moles i Joan Lluhi.

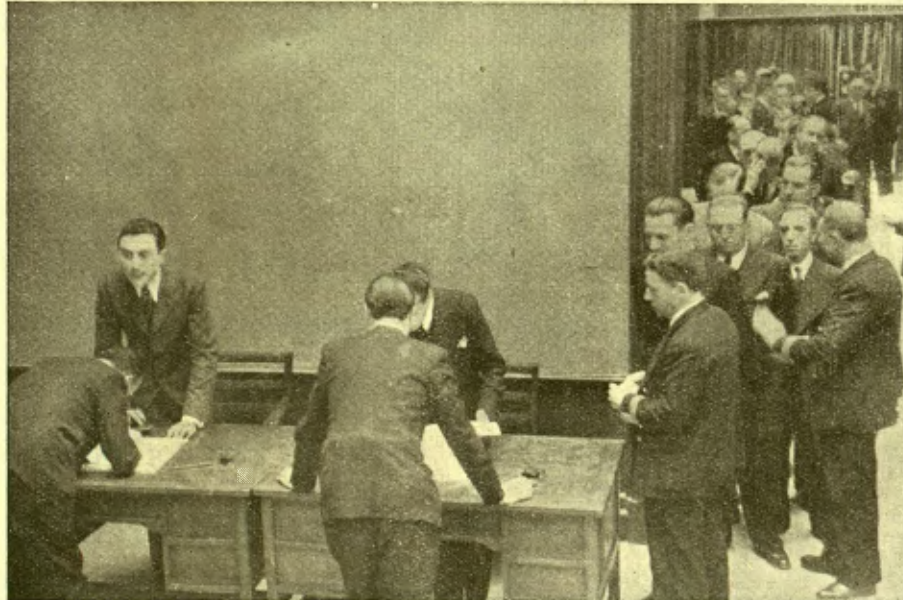
... de política internacional

LA PROCLAMACIÓ DE L'IMPERI ITALO-ETIOP

El govern feixista ha proclamat l'anexió d'Etiopia a Itàlia i l'atorgació a Víctor Manuel III del títol d'emperador d'aquell pobre país, que veu així destruïda la seva independència mil·lenària.

Finalment, el somni de les últimes generacions dels Savoia s'ha realitzat. No és certament la política de Carles Albert i de Víctor Manuel II la que es segueix avui a Ità-

Avui Etiopia ha estat vençuda i conquistada. Però la situació internacional és diferent ara de la dels temps de Crispi. L'acció d'aquest, en efecte, no trobà, almenys en aparença, cap obstacle de les altres nacions. Avui, Mussolini es troba en unes altres condicions. Després de la guerra europea, s'ha format una moral internacional que cal tenir en compte, i hi ha obligacions derivades de la participació en la S. de les N. Hi ha, a més, l'opinió pública mundial i els Estats

Els compromissaris de l'elecció presidencial cobren llurs dietes un cop llestos de la feina

lia. Però els temps canvien, els ideals s'esfumen, les ambicions augmenten, i també augmenta la llista civil, cosa sempre plaent quan s'és estalviador.

Es deia que el rei d'Itàlia no tenia gaires simpaties pel feixisme; però els seus sentiments deuen haver canviat, ja que s'ha decidit a saludar, el també, «a la romana».

La idea de l'imperi africà no és de Mussolini. Francesco Crispi — al qual es deu la primera penetració en l'Àfrica Oriental — la tingué en un moment en què degué oblidar-se d'haver estat garibaldí i organitzador de l'expedició dels Mille. Però Crispi es trobà amb l'hostilitat dels partits democràtics, que aleshores eren forts. Fou sota el seu govern la desfeta d'Adua, que provocà un alçament en tot el país. Nous reforços foren tramesos a Àfrica, sota el comandament del general Baldissera, i la guerra hauria pogut continuar, però l'hostilitat popular convencé el nou cap del govern, Di Rudini, de posar fi a l'aventura africana.

En 1911, Giolitti — més aviat forçat que de bona gana — empenqué l'expedició a Tripolitània i la guerra amb Turquia.

interessats en l'Àfrica Oriental i en l'organisme internacional.

Donada la mentalitat dels dirigents de la política italiana i la necessitat per als altres Estats de no crear un precedent d'evident gravetat, la situació no sols és delicada, sinó perillosa. Itàlia sosté a Ginebra que no es sent ja Etiopia més que una colònia italiana, no pot ésser considerada com un Estat, i seguir formant part, per tant, de la S. de les N.

Potser Haile Selassie hauria fet millor, abans d'abandonar el país, de nomenar un simulacre de govern legítim, encara que aquest s'hagués vist obligat a traslladar-se a qualsevol lloc del territori nacional o fora d'ell, com feren durant la gran guerra els governs de països esvats, Bèlgica i Sèrbia, per exemple. En aquest cas, difícilment s'hauria pogut donar efectivitat a l'anexió i el punt de dret, tan feble i inadmissible, sobre què recolza la tesi italiana, no s'hauria plantejat.

Ginebra hauria de considerar la qüestió etiop com una ofensa a la justícia i una violació del Covenant. Però, quines en serien

LA SITUACIÓ POLÍTICA A FRANÇA

En la reunió del Consell nacional de la S. F. I. O., diumenge, Léon Blum ha pronunciat un discurs en el qual ha traçat a grans línies el programa del futur gabinet que s'haurà de formar, sota la seva presidència, a primers de juny, quan la nova Cambra entrarà en funcions.

Léon Blum ha declarat, amb un perfecte sentit de les responsabilitats de govern, que ara era un altre home. D'altres polítiques franceses, com Waldeck-Rousseau i Briand — fundador, amb Jaurès, de l'*Humanité* — han fet igual quan dels escons de l'extrema esquerra han pujat al poder.

Blum ha dit el que es proposava fer en el camp social, econòmic i financer, i com lluitarà perquè a França sigui eliminada l'amenaça del feixisme.

Quant a la política internacional, s'ha limitat a petites indicacions.

El nou ministeri francès estarà compost solament de socialistes de la S. F. I. O. i de radicals-socialistes, car els comunistes han declinat definitivament l'oferta de formar-ne part, per bé que prometent llur ajut.

tic, molt apte per l'engrescament dels aficionats a les novel·les policiaques o pels responsables de diaris tipus *El Debate*. Per a nosaltres allò més interessant era el debat des del punt de vista polític, amb tot el que pogués marcar posicions de cara a l'esdevenidor.

Com és natural, i com s'esdevé sempre, el nostre comentari, que pretén registrar el debat amb tota objectivitat, no serà altra cosa que un punt de vista sobre les polèmiques parlamentàries del 6 d'octubre. Assistírem com a espectadors als debats; escoltàrem els discursos i veiérem, ultra el xoc d'opinions i persones, el gest que acompanyava la paraula, oïrem el to d'ira, de menyspreu o de sarcasme dels oradors. Perquè, parlamentàriament, no es pot jutjar el discurs amb la sola base dels arguments; hi ha, després dels conceptes, el ritme de la frase, la veu, la gesticulació. Hi ha tots aquests anèxos que determinen l'èxit o el fracàs del parlamentari. En aquest debat sobre el 6 d'octubre tots els detalls tenien importància. No es tractava d'un debat més, adhuc no es pot dir que es tractés d'un debat important. El debat era, senzillament, extraordinari. Hi havia uns homes que anaven a discutir un moviment del qual foren ells els caps; s'havia de discutir un moviment que en aquelles hores havia entrat ja a la història i per a molts era més o menys un mite.

També al nostre entendre, cal tenir molt en compte la posició personal dels que hi prengueren part. Ultra el senyor Simó i Bofarull, les altres *vedettes* foren Dencàs i Companys. El primer volia justificar-se; de tot el 6 d'octubre allò que l'interessava era ell i només ell. Durant un any i mig el senyor Dencàs havia estat el màxim responsable «del fracàs» del 6 d'octubre. I el bèl·lic doctor volia participar, tanmateix, jatsia en la història futura, una mica de la glòria d'aquella revolució.

Per al president Companys la posició era diferent. Per a ell hi havia un camí molt planer; continuar mantenint la posició adoptada davant el Tribunal de Garanties.

Va rompre el foc el senyor Simó i Bofarull. El senyor Simó va parlar, més que del 6 d'octubre, de les possibles derivacions polítiques d'aquella revolució. Al fons, el senyor Simó tenia una recança; que, amb aquell debat, s'ajudava a la liquidació d'una sèrie de comptes pendants dintre el partit majoritari. Perquè el senyor Simó no té gaire simpaties per aquest partit. Ja ho va dir, amb una frase que copio, segons el *Diari de Sessions* i que a mi, en sentir-la, em va despertar una profunda admiració pel senyor Simó: «Hem vist elements, molt sig-

Dencàs va demostrar que no hi havia ni fusells, ni metralladores, ni cartutxos, ni soldats a la frontera, ni preparació de cap mena. Això no és obstacle perquè ell fos un home cregut que «tot estava a punt». Les concepcions estratègiques i tàctiques del senyor Dencàs sofriren un col·lapse absolut. L'inquiet Fronjosà va dir al senyor Dencàs que mai més ningú no conspiraria amb ell. Dubto que mai més ningú hi faci la revolució. El senyor Dencàs té raó que amb 37.800 pessetes i amb un govern que no vol comprar ni armes ni cartutxos, la revolució no és possible. Però el senyor Dencàs no té perdó de Déu si creia que amb aquestes condicions i amb un exèrcit d'aficionats es podia guanyar una batalla.

Després de l'aspecte tècnic passem a l'aspecte que en podríem dir diplomàtic. Ací hom constata, a cada moment, el mal que féu al 6 d'octubre la mentalitat maliciosa del senyor Dencàs. El senyor Dencàs veia maneigs i pactes secrets a cada moment. Que en foren de fatals a la revolució els dubtes del senyor Dencàs sobre les negociacions entre els senyors Companys i Batet! Mentre el senyor Dencàs estava en ple dubte, els militars ja eren davant la Generalitat. L'habilitat — el millor encert — de la intervenció del senyor Companys fou sortir immediatament del detallisme i l'anècdota en què s'havia col·locat el senyor Dencàs i situar el debat en el terreny polític. Al nostre entendre, el principal encert del senyor Companys és haver liquidat definitivament el 6 d'octubre.

Creiem que amb les seves paraules el senyor Companys ha fet un gran bé al país. D'ací endavant el 6 d'octubre és un pensament polític, portat a la realitat en una forma romàntica i acabat en una tragèdia personal i col·lectiva digna dels millors respectes. El senyor Companys ha dit al país allò que n'acceptava del 6 d'octubre. Que callin, doncs, els interpretadors irresponsables que amb excessiva audàcia s'han cregut ésser ells els qui havien de defensar el 6 d'octubre.

Aquest debat ha estat molt interessant. Hem vist moltes coses al·lisonadores. Per què no dir-ho? Hem vist un Parlament desota la categoria que li correspon. Hem vist una polèmica plena d'apassionament en què el senyor Dencàs ha fet callar a molta gent. Hem escoltat paraules molt encertades per part del senyor Companys.

I hem vist, una vegada més, lamentant-ho molt, que la representació de Lliga Catalana no correspon pas ni a la categoria ni al predicament que el partit té a Catalunya!

ELS TRASPASOS DE SERVEIS. — LA SUBVENCió DE L'ESTAT A L'OBRA CULTURAL DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

En Consell de ministres s'acordà restablir la Junta mixta de Seguretat. Com se sap, aquesta Junta és l'organisme superior de l'ordre públic a Catalunya i té, gairebé, les facultats pròpies d'un ministeri. La Junta està formada pel ministre de la Governació — o un representant seu —, per l'Inspector general de la Guàrdia civil i per un alt funcionari de Seguretat. Aquests són els representants de l'Estat Central. En representació de la Generalitat hi ha els consellers de Governació i Justícia i el comissari general d'Ordre Públic.

Reposada aquesta Junta, haurà d'emetre dictamen sobre la conveniència de retraspassar l'Ordre Públic. És de creure que la Junta es mostrarà partidària d'aquest retraspass i que la Generalitat disposarà ben aviat d'aquests serveis indispensables.

El president de la República signà dissabte, un decret molt important per l'Autonomia, pel qual s'anul·len totes les disposicions antiestatutàries que emanen de la llei del 2 de gener i, encara, totes aquelles disposicions de caràcter legal que, no figurant com a aplicacions de l'esmentada llei, ha-

cure este reuma que le aqueja

combatiendo los dolores musculares y articulares que la inclemencia del tiempo ha exacerbado, y alejando la gravead de las complicaciones cardíacas que le acarrearán lesiones valvulares definitivas. Haga una cura con Urodonal que, al disolver el ácido úrico, causa originaria de sus trastornos, hará desaparecer los dolores y peligros, y rejuvenecerá su organismo al hacerlo más apto y potente

URODONAL

cura los dolores reumáticos porque disuelve al ácido úrico